

Vlaanderen
is wetenschap

Code voor goede praktijk voor het vangen van de muskusrat, *Ondatra zibethicus*, in Vlaanderen

Implementatie van Europese Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen.

Jan Stuyck

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Auteur:

Jan Stuyck

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) is het Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum voor natuur en het duurzame beheer en gebruik ervan. Het INBO verricht onderzoek en levert kennis aan al wie het beleid voorbereidt, uitvoert of erin geïnteresseerd is.

Vestiging:

INBO Brussel

Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel

www.inbo.be

e-mail:

jan.stuyck@inbo.be

Wijze van citeren:

Jan Stuyck.(2016). Code voor goede praktijk voor het vangen van de muskusrat, Ondatra zibethicus, in Vlaanderen. Implementatie van Europese Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2016 (INBO.R.2016.12096518). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

D/2016/3241/190

INBO.R.2016.12096518

ISSN: 1782-9054

Verantwoordelijke uitgever:

Maurice Hoffmann

Druk:

Managementondersteunende Diensten van de Vlaamse overheid

Foto cover:

Rollin Verlinde/Vilda

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van:

Vlaamse Milieumaatschappij

Code voor goede praktijk voor het vangen van de muskusrat, *Ondatra zibethicus*, in Vlaanderen.

Implementatie van Europese Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen.

Dr. Jan Stuyck

INBO.R.2016.12096518
D/2016/3241/190

Samenvatting.

In opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij werd dit voorstel van code van goede praktijk opgemaakt voor het vangen van muskusratten in het kader van het Vlaamse bestrijdingsprogramma. Deze tekst zal als basis dienen voor de verdere besprekingen aangaande juridische aspecten in deze code, voor overleg met betrokken stakeholders en het maken van duidelijke praktische afspraken. Bij het opstellen van deze code werd uitgegaan van de huidige werking van de bestrijdingsorganisatie van de Vlaamse Milieumaatschappij en de ervaringen die hierbij in de loop der jaren werd opgedaan. De gebruikelijke handelingen en vangmethodes werden afgetoetst aan de Europese, Belgische en Vlaamse regelgeving ter zake en de bepalingen van de Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen.

Naast een ontwerpdocument voor de code goede praktijk (deel A) bevat dit rapport ook een toelichting die de context en de argumentatie achter de bepalingen in dit voorstel toelicht (deel B). De uiteindelijke code zal een leidraad vormen voor elke bestrijder aangaande de toegelaten werkwijzen voor het uitvoeren van de muskusratvangst en de eraan gekoppelde randvoorwaarden en verplichtingen en zal aangepast worden naarmate de betreffende wetgeving dit vergt.

Dankwoord.

Deze code kwam tot stand na overleg tussen INBO en Afdeling Operationeel Waterbeheer, VMM. Volgende personen leverde hun gewaardeerde input aan dit rapport: Marc Van der Weeën, Barbara Vael, Marc Jennis, Kurt Andries, Marc De Meersman, Danny Van der Beek.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Dankwoord	4
Lijst van figuren	6
Lijst van tabellen	6
Lijst van voetnoten	6
Code van goede praktijk voor het vangen van muskusratten in Vlaanderen	8
1. Wettelijk kader.....	8
2. Van complexe regelgeving naar een praktische richtlijn voor het vangen van muskusratten.....	9
3. Algemene richtlijnen.....	10
4. De toegestane vangmiddelen en –methodes voor muskusratten.....	11
4.1. Dodende vallen.....	11
4.1.1. Type Conibear-klem.....	11
4.1.2. Type grondklem.....	13
4.1.3. Type lokaasklem.....	15
4.1.4. Type fuik.....	18
4.1.5. Type vangkooi.....	19
4.2. Vangmiddelen voor het levend vangen.....	20
4.2.1. Type pootklem = wildklem (verboden!).....	20
4.2.2. Type vangkooi.....	20
5. Dode ratten en administratie.....	23
6. Contactadressen.....	24
Toelichtingen bij de Code van goede praktijk voor het vangen van muskusratten	26
1. Toelichting bij de algemene richtlijnen.....	26
2. De toegestane vangmiddelen en –methodes voor muskusratten.....	27
2.1. Dodende vallen.....	27
2.1.1 Type conibear-klem.....	27
2.1.2. Type grondklem.....	27
2.1.3. Type lokaasklem.....	27
2.1.4. Type fuiken en klepfuiken.....	28
2.2 Levend vangen.....	28
2.2.1. Levendvangkooien.....	28
3. Dode ratten en administratie.....	29
Bijlage. De Overeenkomst	30

Lijst van figuren

Figuur 1 :	Type conibear-klem. A. Gesloten klem. B. Klem staat op scherp. C en D. Detail van afslagmechanisme. 1. Vrije kader met 2. Dog. 3. Vrije kader met 4. afslagmechanisme. 5. Veer. 6. Ketting. 7. Identificatieplaatje. 8. Opening in afslagmechanisme. 9. Inkepingen in dog.	11
Figuur 2:	Type grondklem. A Gesloten klem. B. Grondklem staat op scherp. C. Detail afslagmechanisme. D. Afgesprongen klem met veiligheid op. 1. Vast kader. 2. Vrij kader. 3. Afslagmechanisme op vast kader. 4. Dog. 5. Lepel. 6. Veiligheid. 7. IJzer- of koperdraadjes.	13
Figuur 3:	Opstelling van de grondklem in ondiep water als alternatief voor de conibearklem. In een situatie zoals op de foto rechts moeten extra maatregelen getroffen worden om nevensvangsten te voorkomen.	14
Figuur 4:	Type lokaasklem. A. & B. Gesloten klem. C. Klem op scherp. D. Klem op veiligheid. 1. Vast kader. 2. Vrije kader. 3. Haak op het vrije kader. 4. Draadvormige beugel. 5. Afslagmechanisme. 6. Opening tussen bevestigingspunten. 7. Staafjes voor het lokaas. 8. Pikbeveiliging. 9. Blokkering. 10. Inkeping in de haak op het vrije kader.	15
Figuur 5:	Enkele andere modellen van lokaasvallen: de Hausmann oeverklem, de Lepprich- en de Geisslerklem.	16
Figuur 6:	Gebruik van de lokaasklem aan de waterlijn.	16
Figuur 7:	Gebruik van de lokaasklem op een vlot.	17
Figuur 8:	Type fuik. Voor de romp en de kelen wordt draad met een andere maaswijdte gebruikt.	18
Figuur 9:	Type vangkooi. A. Eén Inloopopening afgesloten met een dubbele deur. B. Twee inloopopeningen. C. Platte vangkooi met 2 versmalde inloopopeningen.	19
Figuur 10:	Een voorbeeld van een in Europa verboden leghold of pootklem, de Victor stoploss klem.	20
Figuur 11:	Type vangkooi, gebruikt in een opstelling boven water. Opvolging binnen de 24 u verplicht!	20

Lijst van tabellen

Tabel 1:	Overzicht van het gebruik, de plaatsing, de minimum frequentie van opvolging en de maximum periode dat elk valtype mag worden opgesteld.	22
----------	---	----

Lijst van voetnoten

- ¹ Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van Vallen – zie bijlage.
- ² Besluit 98/142/EG van de Raad van 26 januari 1998 betreffende de sluiting van een internationale overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap, Canada en de Russische Federatie betreffende internationale normen voor humane vangst met behulp van vallen, en een proces-verbaal van overeenkomst tussen Canada en de Europese Gemeenschap betreffende de ondertekening van deze overeenkomst (PB L 42 van 14.2.1998, blz. 40).
- ³ Besluit 98/487/EG van de Raad van 13 juli 1998 betreffende de sluiting van een internationale overeenkomst in de vorm van goedgekeurde notulen tussen de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten van Amerika inzake normen voor humane vangmethoden met behulp van vallen (PB L 219 van 7.8.1998, blz. 24).

Deel A. De Code

Code van goede praktijk voor het vangen van muskusratten in Vlaanderen.

1. Wettelijk kader.

Het KB van 10 augustus 2005 betreffende de bestrijding van voor planten en voor plantaardige producten schadelijke organismen stelt dat elke verantwoordelijke (te lezen als de eigenaar, de huurder, de gebruiker, publiek of privaatrechtelijke persoon, die, in welke hoedanigheid ook, een recht uitoefent op cultuurgronden, braakliggende gronden, bossen of wouden, of elk ander terrein daarin begrepen de gronden van nijverheidsinstellingen, gebouwen, opslagplaatsen, vervoermiddelen en elk ander voorwerp dat kan drager zijn van schadelijke organismen), verplicht is over te gaan tot de bestrijding van schadelijke organismen, zodra hij hun aanwezigheid vaststelt of deze hem door een overheidspersoon is gemeld.

Als schadelijke organisme wordt o.a. de muskusrat aangeduid, waarvoor in het KB van 19 november 1987, gewijzigd door het KB van 14 augustus 1989, de volgende bijzondere maatregelen worden voorzien:

- De verantwoordelijke die muskusratten voor de eerste maal vaststelt of na een uitroeiingscampagne opnieuw vaststelt, is verplicht dit aan de burgemeester aan te geven.
- Het is verboden muskusratten te fokken of ze levend te houden, te vervoeren of te verhandelen.
- De verantwoordelijke kan de muskusratbestrijding toevertrouwen aan een derde die steeds in bezit moet zijn van een geschreven machtiging met gelegaliseerde handtekening.
De verantwoordelijke, openbaar bestuur, kan de muskusratbestrijding toevertrouwen aan een derde die steeds in het bezit moet zijn van de toelating. Het openbaar bestuur moet de Dienst inlichten over de gegeven toelatingen.
- Iedere verantwoordelijke is verplicht zijn medewerking te verlenen wanneer een uitroeiingscampagne wordt georganiseerd door een openbaar bestuur. Deze medewerking omvat onder meer de verplichting fuiken, klemmen, alsook bestrijdingsmiddelen en andere tuigen op zijn goed te gedogen en bij de plaatsing en het toezicht ervan door officiële muskusrattenverdelgers of de door het openbaar bestuur aangeduide gespecialiseerde ondernemingen behulpzaam te zijn. Het openbaar bestuur dat een uitroeiingscampagne organiseert pleegt voorafgaandelijk overleg met de Dienst over de modaliteiten van de bestrijding.
- Iedere verantwoordelijke is gehouden bij de bestrijding de eventuele aanwijzingen van de Dienst te volgen.
- Muskusratten, in strijd bevonden met deze bepalingen, worden in beslag genomen en op kosten van de overtreder, overeenkomstig de aanwijzingen van de Dienst, verdelgd, hetzij door de overheidspersoon die het misdrijf vaststelt, hetzij op diens verzoek, door de burgemeester.

In een decreet van 7 mei 2004, gewijzigd door het decreet van 23 december 2005, kreeg de Vlaamse Milieumaatschappij als taak om bij te dragen tot het integraal waterbeleid, bedoeld in artikel 4 van het decreet integraal waterbeleid. De Vlaamse Milieumaatschappij vervult deze taak onder meer door het organiseren, controleren, opvolgen en ambtshalve optreden inzake de rattenbestrijding in het Vlaamse Gewest, het effectief bestrijden van ratten in of nabij oppervlaktewaterlichamen die onder de bevoegdheid vallen van het Vlaamse Gewest of in gebieden waarover een overeenkomst werd afgesloten.

In deze code van goede praktijk voor het vangen van muskusratten worden concrete richtlijnen gegeven voor de rattenvangers over de vangmiddelen die zijn toegestaan en de wijze waarop in het veld het vangen en doden van muskusratten mag gebeuren.

2. Van complexe regelgeving naar een praktische richtlijn voor het vangen van muskusratten.

In deze code wordt maximaal rekening gehouden met en getracht om een compromis te bereiken tussen:

- Het bereiken van een hoge graad van selectiviteit, waarbij alle nevenvangsten, uitgezonderd die van de bruine rat, maximaal moeten worden voorkomen.
- Het gebruik van vangmethodes waarbij een maximale graad van dierenwelzijn wordt gerealiseerd door het zo snel en pijnloos mogelijk doden van de dieren. Als leidraad wordt hierbij de bepalingen van de Overeenkomst betreffende het humaan gebruik van vangmiddelen gehanteerd¹.
- Het realiseren van een zo efficiënt mogelijk beheer, dat zich tot doel stelt om de muskusratpopulatie op het huidige lage peil te houden en verder terug te dringen, zodat het aantal muskusratten dat jaarlijks in Vlaanderen moet worden gedood zo veel als mogelijk kan worden beperkt.
- De veiligheid en de werkomstandigheden van de bestrijders die het vangmateriaal hanteren alsook met het risico voor derden bij het onoordeelkundig omgaan met klemmen.
- Het reduceren van natuur-vreemde objecten die de landschappelijke waarde van de natuur in het gedrang brengen; die vismigratie kunnen belemmeren; die de natuurlijke afvoer van water in waterlopen en irrigatiekanalen kan hinderen.

Deze code zal aangepast worden volgens de gerelateerde wetgeving en de verdere ontwikkelingen rond het humaan gebruik van vangmiddelen in het bijzonder.

Deze code wordt gecommuniceerd via de werkgroep muskusratbestrijding Vlaanderen, waarin o.m. VMM, INBO, ANB, Dienst Dierenwelzijn, RATO, natuurverenigingen, de provincies, Steden en Gemeenten alsook Polders en Wateringen kunnen vertegenwoordigd zijn. Een up-to-date versie van deze code zal steeds raadpleegbaar zijn op de website van de VMM onder de rubriek Operationeel Waterbeheer en de website van het INBO onder de rubriek faunabeheer.

¹ Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van Vallen – zie bijlage.

3. Algemene richtlijnen.

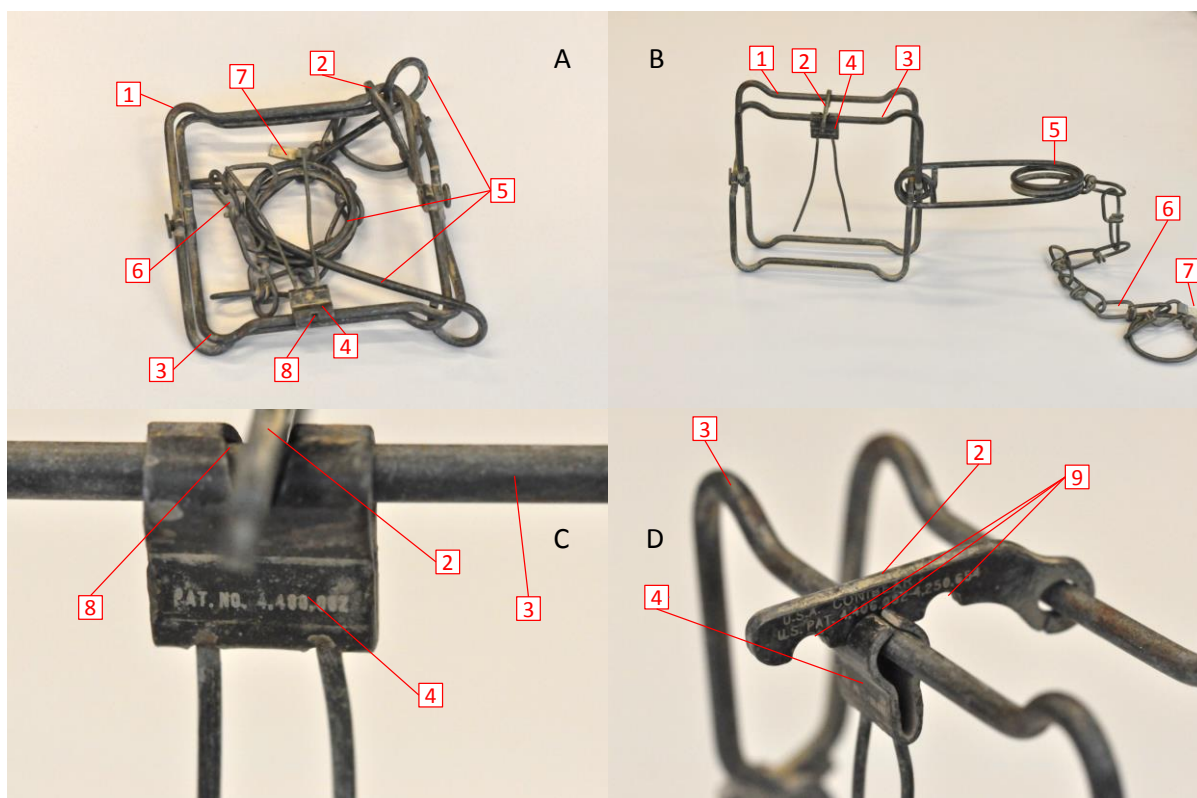
1. Het gebruik van chemische bestrijdingsproducten (rodenticiden: gewasbeschermingsproduct en biocide) is verboden voor het bestrijden van muskusratten.
2. Elk persoon die in Vlaanderen muskusratten wil vangen met behulp van vallen, zowel bij het gebruik van dodende vallen als voor het levend vangen, moet hiervoor over een vergunning beschikken. Deze vergunning kan slechts bekomen worden na het volgen van een opleiding, hiervoor ingericht door de Vlaamse overheid.
3. Voor het vangen van muskusratten mag enkel gebruik gemaakt worden van vallen zoals beschreven in deze code. Alle klemmen die worden gebruikt zijn ontworpen voor het vangen van de muskusrat en voldoen aan de karakteristieken vereist door de Overeenkomst voor het humaan gebruik van vangmiddelen en zijn enkel hiervoor gecertificeerd.
4. Alle vallen, zowel klemmen, vangkooien als fuiken, worden voorzien van een duidelijke identificatie van de instantie die de bestrijding uitvoert.
5. Richtlijnen uit deze code voor het specifieke toegelaten gebruik van elk val type moeten strikt opgevolgd worden.
6. Gedode dieren worden afgevoerd in overeenstemming met de bepalingen in deze code.
7. Alle vangsten worden geregistreerd en administratief opgevolgd zoals weergegeven in deze code.
8. De controle op de correcte naleving van deze code gebeurt door politie en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Bij vaststelling van overtreding wordt Proces Verbaal opgemaakt, kan de vergunning ingetrokken worden en de gebruikte vangmiddelen in beslag worden genomen en zullen wandaden bestraft worden overeenkomstig de wettelijke bepalingen.

4. De toegestane vangmiddelen en –methodes voor muskusratten.

4.1. Dodende vallen.

Dit zijn vallen die ontworpen zijn en opgesteld worden met het oog op het zo snel en pijnloos mogelijk doden van het gevangen dier. Hierbij maken we onderscheid tussen de klemmen, mechanische vallen die het dier doden door de impact en de klemkracht van een bewegende beugel op het lichaam, en verdrinkingsvallen (fuiken en vangkooien onder water) die omwille van de lange dodingstijd worden aangevochten¹ en in Vlaanderen slechts toegelaten worden in de verder welomschreven uitzonderlijke omstandigheden.

4.1.1. Type Conibear-klem.

Figuur 1 : Type conibear-klem. A. Gesloten klem. B. Klem staat op scherp. C en D. Detail van afslagmechanisme. 1. Vrije kader met 2. Dog. 3. Vrije kader met 4. afslagmechanisme. 5. Veer. 6. Ketting. 7. Identificatieplaatje. 8. Opening in afslagmechanisme. 9. Inkepingen in dog.

Beschrijving van het valtype:

Het is een ijzeren of roestvrij-stalen klem bestaande uit twee draadvormige kaders, die ten opzicht van elkaar kunnen roteren rond gemeenschappelijke draaipunten in het midden van overstaande zijden van het kader. Het afslagmechanisme werkt zowel voor-, achter- als zijwaarts. Het is een op het lichaam slaande klem met één of twee krachtige slagveren. Het patent-merkteken en of de certificeringscode staat op de dog. Door de specifieke bouw van deze vallen worden ze, naast hun slagkracht, vooral gekenmerkt door hun hoge klemkracht op het gevangen dier. Het is een zeer veel gebruikt valtype dat in vele uitvoeringen en door meerdere producenten wordt gemaakt en afhankelijk van de doelsoort in verschillende groottes wordt uitgevoerd.

Voorbeelden van conibear-klemmen voor muskusrat:

Een aantal uitvoeringen voor muskusrat werden getest door het "Fur Institute of Canada" en voldoen aan de normen zoals bepaald in de Overeenkomst voor het humaan gebruik van vangmiddelen en overeenkomstig gecertificeerd. Deze klemmen hebben een kadergrootte van $\pm 13 \times 13$ cm. In Vlaanderen zijn de "BMI 120 Body Gripper", "Sauvageau C120" en de "Woodstream Oneide Victor Conibear" het bekendst. Ze zijn qua bouw en werking nagenoeg identiek.

Opstelling van de conibear-klem (vb. Woodstream):

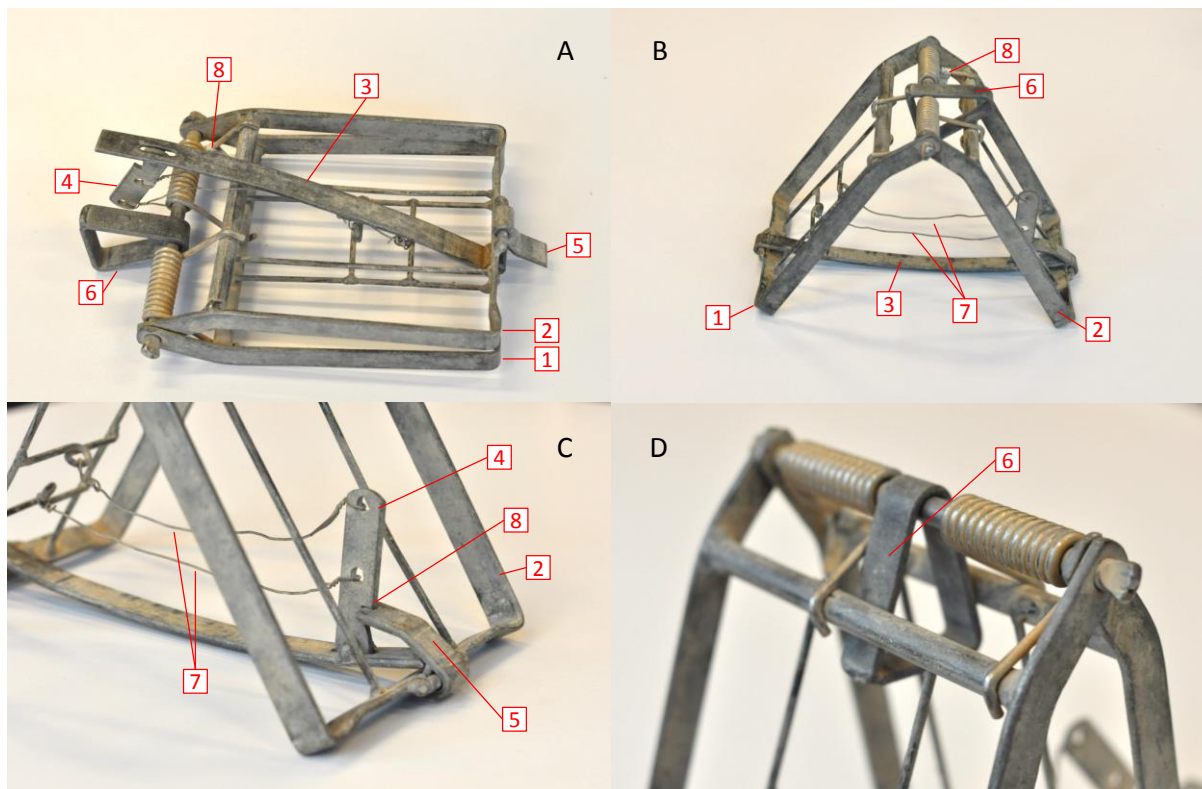
De twee staafjes van het afslagmechanisme worden gespreid in de opening van het kader. Er mag geen gebruik gemaakt worden van lokaas. Met één hand wordt de veer sterk samengedrukt, waarna de twee kaders t.o.v. elkaar kunnen roteren. Met de andere hand worden beide kaders naar elkaar toe gedraaid zodat de dog in de opening bovenaan het afslagmechanisme kan worden gelegd. Het onderliggende kader wordt in één van de inkeping in de dog gepast. Daarna kan de druk op de veer worden vermindert en staat de val op scherp. Deze val wordt vastgezet met behulp van minimum 3 piketten: 2 worden gebruikt om het kader correct te positioneren, een derde wordt door (de ring aan) de ketting gestoken om de val te verankeren aan de bodem of de oever.

Gebruik van de conibear-klem:

Deze val wordt onder water voor of in een actieve, dit betekent waar sporen zijn van activiteit van muskusrat, nestingang of op een actief bezwommen wissel geplaatst, bij voorkeur met de veer horizontaal. Ze worden binnen max. 5 dagen opgevolgd en mogen max. 3 weken op eenzelfde vangplaats opgesteld blijven. **Dit is de standaardwijze voor het vangen van muskusratten;** alle andere vangmethodes zijn aan bijkomende voorwaarden gebonden.

In het geval ze gedeeltelijk, dit is max. voor een derde, boven water wordt geplaatst, mag dit enkel voor een duidelijk actieve nestingang en is de plaatsing er op gericht om een dier dat in het nest aanwezig is te vangen. Maatregelen moeten waar mogelijk worden getroffen om te verhinderen dat dieren van buitenaf de klemmen zouden benaderen.

4.1.2. Type grondklem.

Figuur 2: Type grondklem. A Gesloten klem. B. Grondklem staat op scherp. C. Detail afslagmechanisme. D. Afgesprongen klem met veiligheid op. 1. Vast kader. 2. Vrij kader. 3. Afslagmechanisme op vast kader. 4. Dog. 5. Lepel. 6. Veiligheid. 7. IJzer- of koperdraadjes.

Beschrijving van het valtype:

IJzeren val bestaande uit twee kaders, zonder tanden, aan één zijde roterend t.o.v. een gemeenschappelijke as. Beide kaders worden tegen elkaar gedrukt door middel van twee of meerdere spiraalveren. Tussen één kader, het vrije kader, en de dog op het afslagmechanisme dat bevestigd is op het andere kader, worden één of meerdere (ijzer- of koperdraadjes gespannen. Bij aanraking ervan wordt het afslagmechanisme geactiveerd. Het is een op het lichaam slaande val met grote impact.

Voorbeelden van grondklemmen voor muskusrat:

Er zijn verschillende modellen grondklemmen op de markt, maar ze zijn allemaal gebouwd volgens eenzelfde bouwplan als de Hausmann Bisam-Haargreifalle – Bügelweite 15 x 15 cm die hier als typevoorbeeld werd genomen.

Opstelling van de grondklem:

De twee kaders worden uiteen getrokken tot het bewegende deel op het afslagmechanisme tegenover het vrije kader komt. Het korte bewegende plaatje op dit vrije kader, de lepel, wordt over het uiteinde van de lange gebogen lat van het afslagmechanisme gedraaid en in de inkeping op het bewegende deel, de dog, geplaatst. De dog wordt achteruit getrokken tot de lepel mooi in de inkeping spant en de draadjes tussen beide kaders worden aanspannen. Dit valtype wordt gebruikt zonder verdere verankering door middel van piketten.

Figuur 3: Opstelling van de grondklem in ondiep water als alternatief voor de conibearklem. In een situatie zoals op de foto rechts moeten extra maatregelen getroffen worden om nevenvangsten te voorkomen.

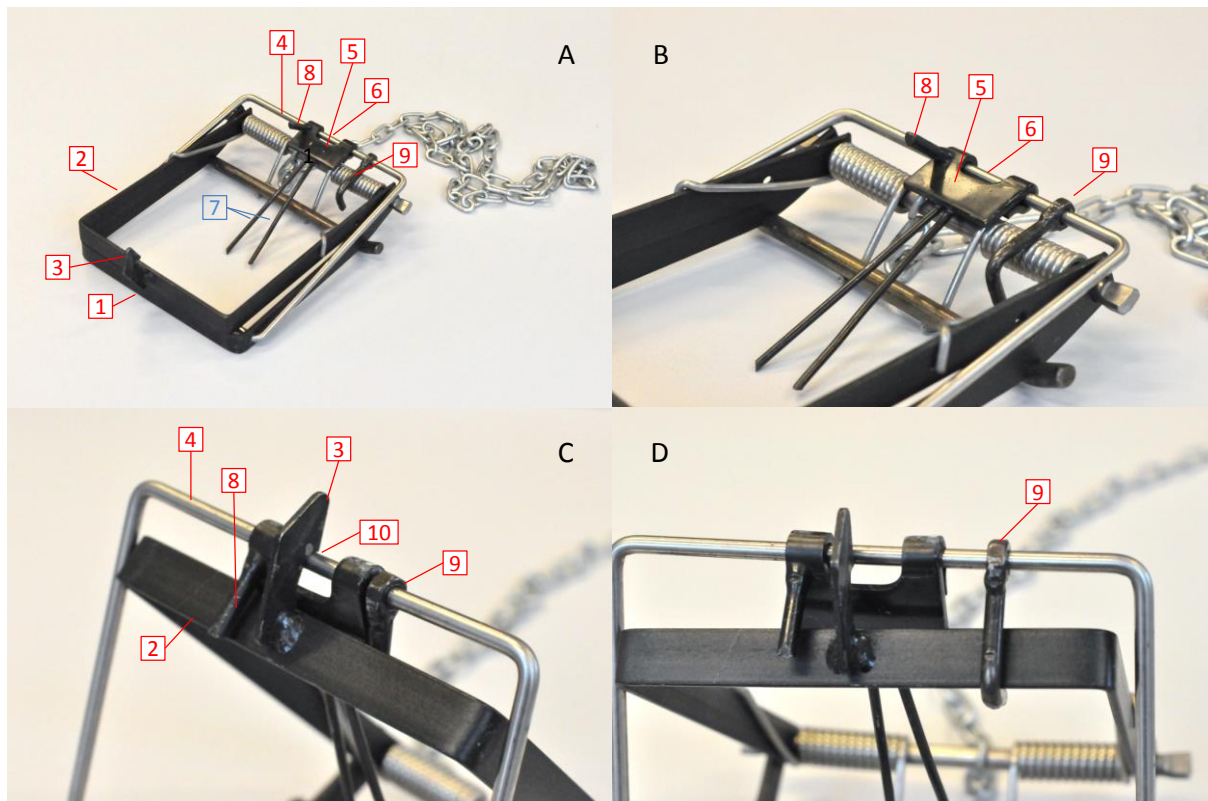
Gebruik van de grondklem:

Deze val wordt alleen onder water voor of in een actieve, dit betekent waar sporen zijn van activiteit van muskusrat, nestingang of op een door muskusrat actief bezwommen wissel geplaatst waar het gebruik van een conibear niet aangewezen is. Het gebruik van lokaas is niet toegestaan. Ze wordt dakpansgewijs over het spoor geplaatst met het afslagmechanisme onderaan, zodat de draadjes horizontaal over het spoor worden gespannen. Op een zachte bodem kan de val ook op één zijde worden gelegd met het vrije kader onderaan, de dog bovenaan. Hierdoor wordt het wegzinken in de modder verminderd.

Slechts in uitzonderlijk geval mag ze gedeeltelijk boven water worden geplaatst, dit enkel wanneer het plaatsen van een conibear-klem technisch niet kan (bv. omwille van een verharde bodem of oever). De plaatsing is er op gericht om een dier dat in het nest aanwezig is te vangen. Maatregelen moeten worden getroffen om te verhinderen dat dieren of voorbijgangers van buitenaf de klemmen zouden benaderen. Hiervoor kan de klem afgeschermd worden met draad, takken, staken of piketten, of ander materiaal dat de toegang tot de klem verhindert.

Grondklemmen worden binnen de 5 dagen na plaatsing opgevolgd en mogen max. 3 weken op eenzelfde plaats worden ingezet.

4.1.3. Type lokaasklem.

Figuur 4: Type lokaasklem. A. & B. Gesloten klem. C. Klem op scherp. D. Klem op veiligheid. 1. Vast kader. 2. Vrije kader. 3. Haak op het vrije kader. 4. Draadvormige beugel. 5. Afslagmechanisme. 6. Opening tussen bevestigingspunten. 7. Staafjes voor het lokaas. 8. Pikbeveiliging. 9. Blokkering. 10. Inkeping in de haak op het vrije kader.

Beschrijving van het valtype:

Ijzeren of stalen val bestaande uit twee kaders, aan één zijde roterend t.o.v. een gemeenschappelijke as. Het afslagmechanisme wordt voorzien van lokaas: hiervoor wordt enkel verse wortel (*Daucus carota*) gebruikt. Wanneer de kaders uit elkaar worden getrokken, worden twee of meer spiraalveren opgespannen. Het afslagmechanisme wordt dusdanig gepositioneerd dat de klem slechts afslaat wanneer het lokaas wordt aangerogerd. In Vlaanderen mag uitsluitend gebruik gemaakt worden van lokaasklemmen die voorzien zijn van een pikbeveiliging. Deze pikbeveiliging zorgt ervoor dat de klem slechts afslaat als er aan het lokaas wordt getrokken (er een stuk wordt afgebeten) en niet wanneer er op wordt gedruwd (er wordt op gepikt). De klemmen moeten ook voorzien zijn van een handbeveiliging (het losse haakje op de beugel) waarmee de klem tijdelijk kan worden geblokkeerd ter bescherming van de handen bij het positioneren van de val.

Voorbeelden van lokaasklemmen voor muskusratten:

De klemmen zoals hiervoor beschreven worden soms aangeduid als Kersch val. Daarnaast zijn er verscheidene andere modellen van lokaasklemmen, ook wel oevervallen genoemd. Hoewel ze onderling in bouw van elkaar kunnen verschillen, werken ze volgens hetzelfde basisprincipe. Sommige klemmen zijn voorzien om appel te gebruiken als lokaas en zijn minder geschikt voor wortels; sommige hebben meer bewegende delen en zijn daardoor meer gevoelig voor roest of vastvriezen, anderen hebben dan weer geen pikbeveiliging of geen handbeveiliging.

Figuur 5: Enkele andere modellen van lokaasvallen: de Hausmann oeverklem, de Lepprich- en de Geisslerklem.

Opstelling van de lokaasklem:

De draadvormige beugel wordt over het vrije kader gedraaid en het afslagmechanisme wordt in het midden van de beugel geschoven. Op de staafjes van het afslagmechanisme mag enkel een stuk wortel als lokaas aangebracht worden. De twee kaders worden nu uit elkaar getrokken waarna de beugel in de inkeping in de haak op het vrije kader past. Hierbij moet echter de haak in de opening tussen de bevestigingspunten van het afslagmechanisme passen en het staafje voor de pikbeveiliging bovenop het vrije kader liggen.

Figuur 6: Gebruik van de lokaasklem aan de waterlijn.

Gebruik van de lokaasklem:

Kan enkel gebruikt worden op plaatsen waar de pijpen of de bodem van de waterloop niet bereikbaar zijn of waar omwille van de stroming het plaatsen van materiaal onder water niet aangewezen is. De vallen worden in de nabijheid van actieve sporen van muskusrat op de oever geplaatst op max. 1 m van de waterlijn. Hierbij wordt de val geplaatst met de veren van het water weg. De lokaasklemmen mogen ook in de voorjaarstrek van de muskusratten in de grenszone met Frankrijk, Wallonië en Nederland worden geplaatst waar een belangrijke instroom van muskusratten wordt waargenomen. Men hoeft de vallen hier niet in de nabijheid van actieve muskusratssporen te plaatsen. Men mag in deze periode de lokaasklemmen in deze grenszone tot op een afstand van maximaal 500 m van de grens plaatsen en dit op maximaal 1 m van de waterlijn of op vlotten.

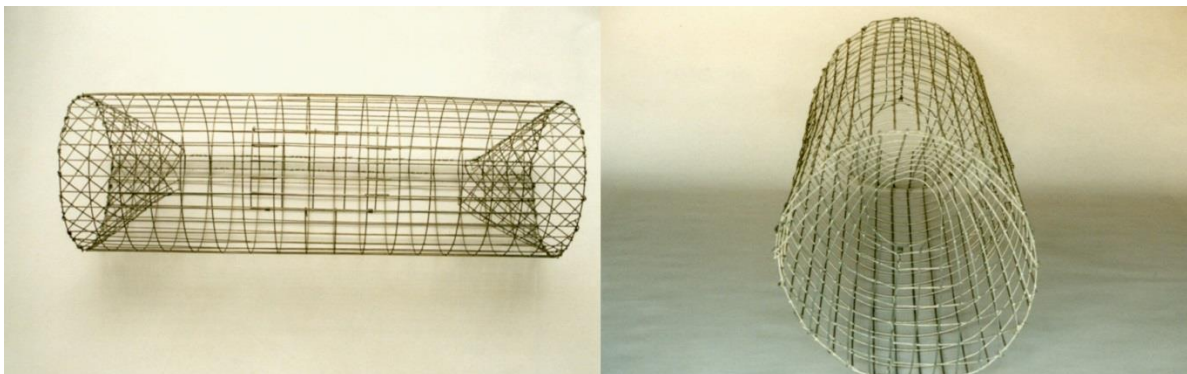
Maatregelen moeten worden genomen om te verhinderen/voorkomen dat de val langs achter wordt benaderd, bijvoorbeeld door de aanbrengen van draadkap of door de klem in te graven. Ze moeten binnen de 72 uur opgevolgd worden en mogen max. 4 weken op eenzelfde plaats opgesteld worden.

Figuur 7: Gebruik van de lokaasklem op een vlot.

De vallen kunnen ook op een vlot gemonteerd worden. Dit vlot moet afdoende verankerd zijn in de bodem of op de oever van de waterloop. Het vlot moet voorzien zijn van een draadkap of een individuele afscherming per klem die de toegang tot de vallen afdoende beperkt. Ook in deze opstelling moeten ze binnen de 72 uur opgevolgd worden en mogen ze max. 4 weken op eenzelfde plaats opgesteld worden.

4.1.4. Type fuik.

Figuur 8: Type fuik. Voor de romp en de kelen wordt draad met een andere maaswijdte gebruikt.

Beschrijving van het valtype:

Een vangmiddel bestaande uit een cilindervormige romp, vervaardigd uit draad met een maaswijdte van min. 25mm x 50mm met een draaddikte van ± 2 mm, waarin twee trechtervormige kelen zijn gemonteerd. De draad voor de kelen heeft mazen van min. 25mmX25mm met een draaddikte van $\pm 1,75$ mm. De openingen in de kelen zijn ± 8 cm (min. 7 cm en max. 9 cm). Er wordt geen gebruik gemaakt van bewegende delen die de opening in de kelen afsluit. De fuiken kunnen worden vervaardigd door de bestrijders.

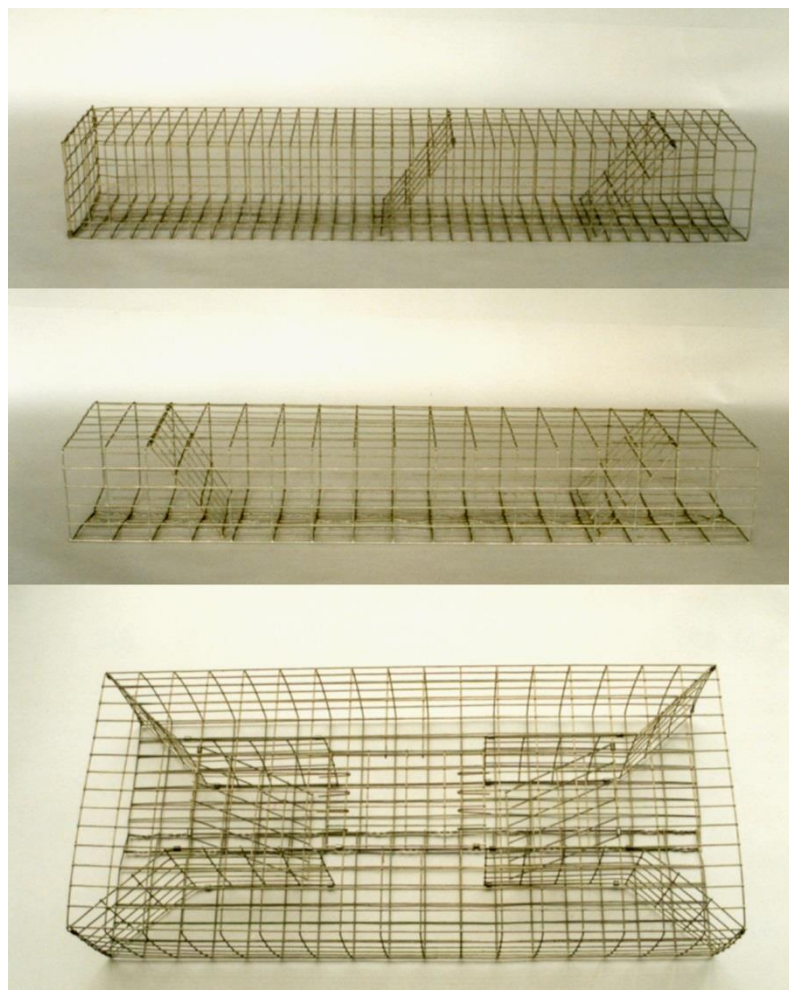
Opstelling :

n.v.t.

Gebruik :

Dit vangmiddel mag enkel gebruikt worden voor het vangen onder water en uitsluitend in omstandigheden waar het gebruik van bovenvermelde klemmen onmogelijk is, zoals te diepe waterlopen of te holle oevers waarbij nestingen onbereikbaar zijn. De bovenkant van de fuik moet zich altijd minstens 5 cm onder de waterlijn bevinden. Gebruikers moeten hierbij rekening houden met veranderlijke waterpeilen. Enkel in deze omstandigheden en waarbij ook duidelijke sporen van activiteit van muskusratten worden vastgesteld kunnen ze in actieve zwengangen, maar nooit in buizen of duikers, worden geplaatst. Het gebruik van schijnduikers is dus altijd verboden. Ze moeten binnen de 5 dagen worden opgevolgd en mogen gedurende max. 2 weken opgesteld blijven.

4.1.5. Type vangkooi.

Figuur 9: Type vangkooi. A. Eén Inlooppopening afgesloten met een dubbele deur. B. Twee inlooppeningen. C. Platte vangkooi met 2 versmalde inlooppeningen.

Beschrijving van het valtype:

Balkvormige val vervaardigd uit draad. Ze bestaat uit een romp, vervaardigd uit draad met mazen van min. $\pm 25\text{mm} \times \pm 25\text{mm}$ en een draaddikte van 1,75mm. Eén of twee openingen van max. 12 cm x 12 cm worden afgesloten met 1 of 2 deurtjes, in draad met een maaswijdte van $\pm 50\text{mm} \times 25\text{mm}$ en een draaddikte van 2mm. Ze kunnen door de bestrijders zelf vervaardigd worden. Gezien de analogie in gebruik met fuiken wordt dit vangmiddel ook als klepfuiken aangeduid.

Opstelling :

Er wordt gecontroleerd of de deurtjes vrij kunnen bewegen en vlot dichtvallen.

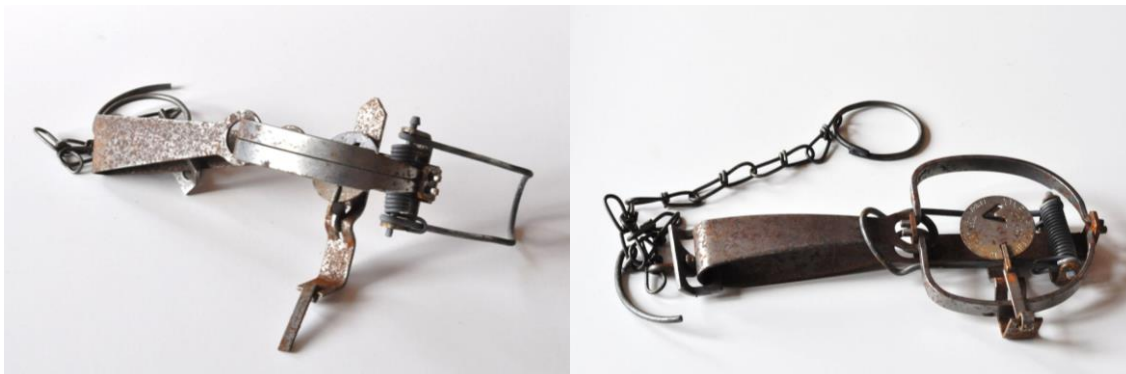
Gebruik :

Deze val wordt enkel onder water voor of in een actieve nestingang, dit betekent waar sporen zijn van activiteit van muskusrat, of op een door muskusrat actief bezwommen wissel geplaatst waar het gebruik van een klem niet aangewezen is. De bovenkant van de kooi moet zich steeds minstens 5 cm onder de waterlijn bevinden. Gebruikers moeten hierbij rekening houden met veranderlijke waterpeilen. Ze moeten binnen de 5 dagen worden opgevolgd en moeten binnen max. 2 weken verwijderd worden.

4.2. Vangmiddelen voor het levend vangen.

Dit zijn vallen die ontworpen zijn en opgesteld worden met het oog op het levend ter plaatse houden van een dier tot het kan worden aangegrepen.

4.2.1. Type pootklem = wildklem (verboden!).

Figuur 10: Een voorbeeld van een in Europa verboden leghold of pootklem, de Victor stoploss klem.

Het gebruik van pootklemmen, dit zijn klemmen die ontworpen zijn om het dier door middel van metalen beugels bij een poot vast te houden, is in alle omstandigheden verboden.

4.2.2. Type levendvangkooi.

Beschrijving :

Balkvormige val vervaardigd uit draad. Ze bestaat uit een romp, vervaardigd uit draad met mazen van min. $\pm 25\text{mm} \times \pm 25\text{mm}$ en een draaddikte van 1,75mm. Eén of twee openingen van max. 12 cm x 12 cm worden afgesloten met 1 of 2 deurtjes, eveneens in draad met een maaswijdte van $\pm 50 \times 25$ en een draaddikte van $\pm 2\text{mm}$. Ze kunnen door de bestrijders zelf vervaardigd worden. Ze zijn zodoende identiek aan de dodende vangkooien, maar ze hebben een verschillend gebruik.

Opstelling :

Er wordt gecontroleerd of de deurtjes vrij kunnen bewegen en dichtvallen.

Figuur 11: Type vangkooi, gebruikt in een opstelling boven water. Opvolging binnen de 24 u verplicht!

Gebruik :

Deze val wordt enkel boven water gebruikt voor het wegvangen van muskusratten in de periode van 1 april tot 30 september, wanneer er aanwijzingen zijn dat er jongen aanwezig zijn in de bouw. Ze worden slechts opgesteld in een winterhut of voor een bouw waarvan de pijpen wegens de droogte boven de waterlijn liggen. Hierbij wordt geen lokaas gebruikt. Het gebruik van schijnduikers is altijd verboden. Ze moeten binnen de 24 uur na het opstellen worden opgevolgd en na max. 3 vangnachten worden opgeruimd. Bij een voorspelde max. dagtemperatuur boven de 20°C dienen de vallen

tegen de zon beschermd te worden en 's morgens gecontroleerd te worden. In het geval een dier wordt gevangen, anders dan muskusrat of bruine rat, moet dit onmiddellijk in vrijheid worden gesteld. De gevangen ratten worden onmiddellijk gedood volgens de meest diervriendelijke methode: er kan hierbij gebruik gemaakt worden van klemmen van het type conibear- of grondklem.

Samenvatting:

	Type	Waar	Opvolging	Periode	Gebruik
Dodende vallen	Conibear klem	(In of) onder water	5 dagen	Max. 3 weken	Standaardwerkwijze
	Grondklem	(In of) onder water	5 dagen	Max. 3 weken	Bijkomende voorwaarden
	Lokaasklem	Aan de waterlijn, op vlot	72 uur	Max. 4 weken	Bijkomende voorwaarden
	Fuik	Onder water	5 dagen	Max. 2 weken	Uitzonderlijk
	Vangkooi	Onder water	5 dagen	Max. 2 weken	Uitzonderlijk
Levend vangen	Pootklem	NIET	NIET	NIET	Verboden
	Vangkooi	Boven water	24 uur	Max. 3 vangnachten	Bijkomende voorwaarden

Tabel 1: Overzicht van het gebruik, de plaatsing, de minimum frequentie van opvolging en de maximum periode dat elk valtype mag worden opgesteld.

5. Dode ratten en administratie.

De gedode dieren mogen niet achterblijven op de oever of in het water, maar moeten op reglementaire wijze worden afgevoerd. Dieren, gevangen door een rattenvanger in overheidsdienst, worden zo snel mogelijk ingevroren en ter beschikking gesteld aan het INBO voor opvolging en wetenschappelijk onderzoek.

Alle gerealiseerde vangsten worden geregistreerd, zowel de vangsten van muskusratten als bijvangst. Hierbij dienen volgende gegevens te worden opgegeven:

- Datum van vangst, dit is de datum waarop het dier uit het vangmiddel wordt gehaald.
- Plaats van de vangst. Deze plaats wordt aangegeven met een nauwkeurigheid van max. 20 m, bij voorkeur aan de hand van GPS-coördinaten. Indien enkel een beschrijving van de vangplaats kan worden gegeven, worden minstens de naam van de (deel)gemeente en de waterloop vermeld, alsook benaderende coördinaten verkregen via Google-Maps. Indien een andere web-applicatie wordt gebruikt dient dit eveneens te worden vermeld.
- De organisatie van de rattenvanger.
- Het type vangmiddel waarmee het dier werd gevangen.

Voor elk dier dat wordt ingezameld, moeten deze voormelde gegevens duidelijk leesbaar en eenduidig aan het dier gekoppeld kunnen worden. Hiervoor kan elektronische dataregistratie worden toegepast of kunnen plastic labels worden gebruikt waarop met watervaste stift de gegevens worden geschreven. De vangstgegevens worden door het INBO verwerkt en gecommuniceerd via de werkgroep muskusratbestrijding Vlaanderen ter ondersteuning en optimalisatie van de bestrijdingsorganisatie. De gegevens zullen tevens gebruikt worden in het kader van verplichte Europese rapportering betreffende het beheer van invasieve exoten (A.I.S.).

6. Contactadressen.

- Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
Afdeling Operationeel Waterbeheer
T 02 214 21 01
b.vael@vmm.be
Koning Albert II-laan 20-bus 16, 1000 Brussel
www.vmm.be
- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
Onderzoeksgroep Faunabeheer
T 02 525 02 00
jan.stuyck@inbo.be
Kliniekstraat 25, 1070 Brussel
www.inbo.be

Deel B. Toelichting

Toelichtingen bij de Code van goede praktijk voor het vangen van muskusratten.

1. Toelichting bij de algemene richtlijnen.

1. Het gebruik van chemische bestrijdingsproducten (rodenticiden: gewasbeschermingsproduct en biocide) is verboden voor het bestrijden van muskusratten. Deze richtlijn geeft uitvoering aan het decreet van 21/12/2001 houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten, in het bijzonder artikel 3 b.
2. Elke persoon die muskusratten wil vangen met behulp van vallen, zowel bij het gebruik van dodende vallen als voor het levend vangen, moet hiervoor over een vergunning beschikken. Deze vergunning kan slechts bekomen worden na het volgen van een opleiding, hiervoor ingericht door de Vlaamse overheid (Overeenkomst Art. 8. a. , Art. 8. i. en Art. 8. b.).
3. Voor het vangen van muskusratten mag in Vlaanderen enkel gebruik gemaakt worden van vallen die opgesteld worden zoals beschreven in deze code. Zij voldoen aan de vereisten van de Overeenkomst voor het humaan gebruik van vangmiddelen (Overeenkomst Art. 7. a. , Art. 7. b. en Art. 10.). Het niet overeenkomstig deze code gebruiken van vallen is verboden (Art.7.c.).
4. Alle vallen, zowel klemmen, vangkooien als fuiken, worden voorzien van een duidelijke identificatie van de instantie die de bestrijding uitvoert. Gezien er controle op de naleving van de code moet mogelijk zijn, wordt een identificatie van de vallenzetter noodzakelijk. Gezien de vangmaterialen binnen eenzelfde organisatie uitwisselbaar moeten blijven in functie van de behoeften, wordt de aanduiding van de vergunninghouder die de overtreding beging overgelaten aan de betreffende instantie.
5. Richtlijnen uit deze code voor het specifieke toegelaten gebruik van elk val type moeten strikt opgevolgd worden (Overeenkomst Art. 7. c.).
6. Gedode dieren worden afgevoerd in overeenstemming met de regelgeving ter zake. Het Veldwetboek van 7/10/1886 bestraft immers volgens art. 89 2° zij die, buiten de gevallen bedoeld in de wet van 11 maart 1950, op de bescherming van de wateren tegen verontreiniging, een dood dier op de openbare weg, op een daaraan palend eigendom of in een waterloop, vijver of vaart werpen.
7. Alle vangsten worden geregistreerd en administratief opgevolgd zoals weergegeven in deze code. De VERORDENING (EU) Nr. 1143/2014 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten legt maatregelen op ter beteugeling van de invasieve uitheemse soorten. In het bijzonder de artikelen 19 en 24 vergen een afdoende registratie en rapportering van de bestrijdingsgegevens van de muskusrat.
8. De controle op de correcte naleving van deze code gebeurt door politie en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Bij vaststelling van overtreding wordt Proces Verbaal opgemaakt, kan de vergunning ingetrokken worden en de gebruikte vangmiddelen in beslag worden genomen en kunnen wandaden bestraft worden overeenkomstig de wettelijke bepalingen (Besluit van de Vlaamse Regering van 30/04/2009 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008, tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en tot wijziging van diverse andere besluiten. Hierin wordt Art. 2. gewijzigd als volgt: “ Art. 2. De bepalingen van het decreet van 5 april 1995, met inbegrip van de uitvoeringsbesluiten ervan, zijn van toepassing op de volgende verordeningen van de Europese Unie, alsook op de door of krachtens die verordeningen uitgevaardigde verordeningen : 2° Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad van 4 november 1991 houdende een verbod op het gebruik van de wildklem in de gemeenschap en op het binnenbrengen in de gemeenschap van pelzen en producten die vervaardigd zijn van bepaalde in het wild levende diersoorten uit landen waar gebruik wordt gemaakt van de wildklem **of andere vangmethoden die niet stroken met de internationale normen voor humane vangst met behulp van vallen**”.

2. De toegestane vangmiddelen en –methodes voor muskusratten.

Bij de evaluatie van de verschillende vangmiddelen die bij de muskusratbestrijding worden gebruikt, werd niet enkel rekening gehouden met de eigenschappen van het vangmiddel op zich, maar ook met de wijze waarop het in het veld wordt gebruikt. De bouw en het afslagmechanisme van een klem kan totaal aselekt zijn, terwijl door de manier waarop ze volgens de code moet worden gebruikt, het haast onwaarschijnlijk wordt om nog nevenvangsten te hebben. Anderzijds kan het vangmiddel met de beste resultaten qua selectiviteit slecht scoren op het gebied van diervriendelijkheid en wordt het gebruik ervan slechts in specifieke uitzonderlijke situaties toegelaten.

In deze code wordt opgelegd dat vangmateriaal slechts wordt opgesteld op plaatsen waar duidelijke aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van muskusrat. Daarvoor moeten sporen van muskusratten actief opgezocht worden door controle langsheen de waterlijn. Er moet dus een actieve bestrijding worden uitgevoerd.

Voor elk valtype wordt enerzijds een periode opgegeven uitgedrukt in het maximum aantal dagen, niet werkdagen, waarbinnen het vangmiddel moet worden gecontroleerd. Dit houdt ook in dat gevangen dieren uit het vangmiddel moeten worden verwijderd. Anderzijds wordt ook een periode opgegeven, uitgedrukt in het maximum aantal dagen of weken, dat een vangmiddel op eenzelfde locatie mag worden opgesteld. Als het materiaal frequent genoeg wordt opgevolgd is deze periode ruim voldoende om de aanwezige muskusratten op een locatie weg te vangen. Vangmateriaal wordt dus slechts opgesteld waar nodig en slechts gedurende de tijd nodig voor de aanwezige dieren te vangen zoals aangegeven in de code.

2.1. Dodende vallen.

2.1.1 Type conibear-klem.

De conibearklem werd in Canada reeds volgens de procedures voorzien in de Overeenkomst getest en vervolgens gecertificeerd. Ze doodt de muskusratten op een snelle manier en scoort daardoor goed op het gebied van dierenwelzijn. Ze kan in de meeste omstandigheden in het veld worden gebruikt en is voor een ervaren rattenvanger vrij makkelijk op te stellen. Anderzijds is de werking van de klem totaal aselektief, met een afslagmechanisme dat in vier richtingen werkt. Ze kan in principe gebruikt worden voor het vangen van zowat alle dieren die qua formaat in de klem passen. In de code worden echter beperkingen opgelegd aan de manier van gebruik van dit type klem, zodat nevenvangsten maximaal worden uitgesloten. De klem wordt daarom in regel onder water opgesteld voor de bewoonde nestingen van muskusratten. Hoewel deze klemmen in de praktijk wel frequenter zullen worden gecontroleerd, wordt een maximum periode van 5 dagen voorzien om eventueel een verlengd weekeinde of een ad hoc afwezigheid van een bestrijder organisatorisch te kunnen overbruggen.

2.1.2. Type grondklem.

Het gebruik van de grondklem wordt beperkt tot de uitzonderlijke omstandigheden waar het plaatsen van een conibear-klem niet aangewezen of technisch onmogelijk is. Bij het gebruik van een conibear-klem in deze situaties zou het dier niet op een correcte manier worden getroffen en kan een korte dodingstijd niet worden gegarandeerd.

Dit zwaardere klemtype heeft een zeer grote slagkracht maar een wat kleinere klemkracht dan een conibear-klem. Ze veroorzaakt daardoor ernstiger trauma maar fixeert het dier minder stevig dan een conibear-klem. Deze klem wordt dan ook slechts in een bestrijdingscontext gebruikt omdat de pels veelal wordt beschadigd. Het Fur Institute of Canada, die het voortouw neemt in het certificeren van vallen voor hun pelsdieren, certificeert alle klemmen voor muskusratvangst onder water, zonder verdere specificatie.

De beperkingen in het gebruik van de grondklem zoals opgenomen in de code zijn gericht op het minimaliseren van nevenvangsten, in het bijzonder de wat grotere landdieren zoals bunzing en steenmarter en het verkorten van de dodingstijd van gevangen dieren. Eenzelfde controlefrequentie en gebruiksduur als bij de conibear-klem wordt opgelegd.

2.1.3. Type lokaasklem.

De lokaasklem is het enige type klem dat nog boven water kan worden ingezet voor het vangen van muskusratten. Ze kunnen worden ingezet wanneer het plaatsen van materiaal onder water niet mogelijk is of tijdens de voorjaarstrek van de muskusrat in de grenszone en dit enkel aan de waterlijn of op vloten. De klemmen zijn voorzien van een pikbeveiliging en enkel wortelen mogen als lokaas gebruikt worden. Door het uitsluiten van appels vermindert de aantrekkelijkheid van het lokaas voor tal van watervogels zoals waterhoen, meerkoet en wilde eend. Door de toegankelijkheid van de klem langs achter te beperken, wordt vermeden dat de klem op een onvoorzien wijze afslaat, al dan niet met een niet- letaal trauma tot gevolgd. Deze vallen worden geplaatst op locaties waar er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van muskusratten. Gezien het tijdelijk karakter van sporen dienen ze frequent gecontroleerd te worden zodat de toestand kan worden opgevolgd en klemmen niet langer dan nodig opgesteld blijven. Een controle binnen max. 72 uur is hiervoor voorzien en dit gedurende max. 4 weken. Slechts op zeer specifieke locaties, namelijk in het geval van grensoverschrijdende waterlopen

tijdens de trekperiodes, zullen er locaties in Vlaanderen zijn waar gedurende een langere periode sporen van muskusrat zullen aanwezig blijven.

2.1.4. Type fuiken en klepfuiken.

Het doden van een dier door verdrinking wordt zwaar aangevochten. Een muskusrat, die anatomisch en fysiologisch aangepast is aan een leven in en rond het water, kan in bepaalde omstandigheden in fuiken spontaan langer onder water blijven dan de in de overeenkomst maximaal gestelde 300 sec tijdslimiet voor het verdwijnen van de cornea en de ooglidreflex. Het gebruik van fuiken gaat dan ook in tegen Art.7. b) waarin wordt gesteld dat de partijen (i.c. Europa) ervoor zorgen dat de vangmethoden die op hun grondgebieden worden toegepast, in overeenstemming zijn met de normen.

Het gebruik van fuiken en klepfuiken waarin de muskusratten worden gedood door verdrinking wordt door deze code slechts toegelaten in uitzonderlijke situaties waarin het gebruik van klemmen is uitgesloten, dit is overeenkomstig Art.10. van de Overeenkomst. Bovendien wordt een opvolging binnen de 5 dagen, twee maal per week dus, opgelegd en dit gedurende 2 weken op eenzelfde locatie. Omwille van het dierenwelzijn wordt uitdrukkelijk aangegeven dat fuiken volledig minstens 5 cm onder water moeten staan. Situaties waarin de ratten nog lucht kunnen happen en moeten blijven rondzwemmen tot ze van uitputting en ontbering omkomen worden hierdoor uitgesloten. De kenmerken van de draad die moet worden gebruikt garandeert dat de kleinere nevenvangsten kunnen ontsnappen maar het vangmiddel toch de nodige stevigheid behoudt om goed te kunnen functioneren. De opgegeven afmetingen sluit het vangen van grotere dieren uit.

2.2 Levend vangen.

In de Gemeenschap werd elk gebruik van wildklemmen verboden bij Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad van 4 november 1991. Zoals de Engelse benaming "leghold trap" aanduidt zijn dit klemmen die door middel van stalen of ijzeren beugels het dier met een poot omklemmen. Het vangmiddel wordt voornamelijk gebruikt voor het oogsten van vlees of pels. In een bestrijdingscontext werd ze in het verleden ook wel gebruikt voor semiaquatische dieren waarbij het dier omkwam door verdrinking. In deze verordening werd een algemeen verbod ervan in Europa ingesteld dat geldt voor alle diersoorten en alle doeleinden.

2.2.1. Levendvangkooien.

Levendvangkooien worden veelal als zeer selectief beoordeeld. Een levende nevenvangst kan immers door de gebruiker nog worden vrijgelaten. De gebruiker dient er echter steeds voor te zorgen dat een voldoende levenskwaliteit van het gevangen dier gewaarborgd wordt gedurende zijn verblijf in de val. Hiervoor moet de val dan ook voldoende frequent worden gecontroleerd – binnen de 24 uur – en moeten maatregelen getroffen worden bij voorzienbare bedreigingen, zoals hitte of koude-stress. Bovendien moeten de vallen zo gebouwd zijn dat het gevangen dier geen verwondingen oploopt, zoals bepaald door de Overeenkomst. De maaswijdte laat toe dat kleine nevenvangsten kunnen ontsnappen en het aangegeven gebruik garandeert een zeer gerichte toepassing.

3. Dode ratten en administratie.

In het kader van het decreet van VMM van 7 mei 2004, gewijzigd door het decreet van 23 december 2005, kreeg de Vlaamse Milieumaatschappij als taak om bij te dragen tot het integraal waterbeleid, bedoeld in artikel 4 van het decreet integraal waterbeleid. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft hierdoor onder meer de taak om de rattenbestrijding in het Vlaamse Gewest te organiseren, te controleren, op te volgen en ambtshalve hierbij op te treden. Bovendien moet ze ook effectief de bestrijden van ratten in of nabij oppervlaktewaterlichamen die onder de bevoegdheid vallen van het Vlaamse Gewest of in gebieden waarover een overeenkomst werd afgesloten uitvoeren.

Om de bestrijding in Vlaanderen op voldoende wijze te kunnen opvolgen, wordt reeds jaren gevraagd aan alle stakeholders om hun bestrijdingsgegevens nauwgezet te registreren en ter beschikking te stellen van VMM. Dit wordt in deze code bevestigd, zij het dan dat rekening houdende met de huidige technologische ontwikkelingen, een digitale communicatie en een meer nauwkeurige plaatsbepaling wordt verlangd. Dit laat ook een digitale, en kwaliteitsvollere verwerking van de gegevens toe.

Zoals aangegeven in punt 2.1.4. van de toelichting wordt het gebruik van fuiken en vangkooien onder water zeer uitzonderlijk toegestaan op basis van Art. 10 van de Overeenkomst. Hieraan zijn echter bijkomende voorwaarden verbonden, zoals een motivatie en gegevens waaruit het uitzonderlijke karakter van dit gebruik blijkt.

In de Verordening (EU) Nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten, in werking getreden op 1 januari 2015, worden regels vastgesteld om de nadelige gevolgen op de diversiteit van zowel de opzettelijke als onopzettelijke introductie en verspreiding in de Unie van invasieve uitheemse soorten te voorkomen, tot een minimum te beperken en te matigen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen, voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten, voor een regio zorgwekkende invasieve uitheemse en inheemse soorten voor de Unie, en voor een lidstaat zorgwekkende uitheemse soorten. Het samenstellen van de lijst met voor de Unie zorgwekkende soorten, de soorten waarvoor de meeste regels worden vastgesteld, is dit jaar van start gegaan. Verschillende risico-analyses voor de muskusrat verwijzen deze soort naar de zwarte lijst.

Hoe dan ook, de Verordening legt in artikel 24 .b. ook verplichtingen op in verband met rapportering betreffende een voor een regio zorgwekkende invasieve uitheemse soort. Zo dient er uiterlijk tegen 1 juni 2019 gerapporteerd te worden over de migratie- of voortplantingspatronen, de actieplannen, de uitgevoerde beheersmaatregelen, de doeltreffendheid ervan en de gevolgen ervan voor niet-doelsoorten. Dit kan slechts gebeuren mits nu reeds bij de monitoring en administratieve opvolging van de bestrijding de hiervoor nodige bestrijdingsgegevens worden verzameld.

In Vlaanderen wordt hiervoor reeds een aantal jaren intensief samengewerkt tussen VMM en INBO. Alle vangsten die door VMM medewerkers worden gerealiseerd, worden geregistreerd en de gedode ratten worden ingezameld en door het INBO geanalyseerd. Door de koppeling van voortplantingsgegevens aan de vangstgegevens worden zeer waardevolle populatiedynamische inzichten verkregen die een verdere sturing en optimalisatie van de bestrijding mogelijk maken. De locatiebepaling en datacommunicatie wordt momenteel verder geoptimaliseerd zoals aangegeven in deel A van deze tekst. In de code wordt deze handelswijze uitgebreid naar alle ambtelijke bestrijders. Slechts hierdoor kunnen de door Europa gevraagde geïntegreerde gegevens op een coherente wijze worden verzameld en gerapporteerd.

Deze regeling heeft slechts zin indien de code strikt wordt opgevolgd en alle muskusratten op een correcte manier worden ingezameld . Anderzijds biedt ze aan de stakeholders de mogelijkheid om de gedode dieren op een simpele, georganiseerde en legale manier af te voeren. Deze werkwijze wordt door VMM ook toegepast voor de beverrat en zou eventueel kunnen uitgebreid worden naar andere invasieve uitheemse dieren zoals wasbeer, wasbeerhond e.d. Deze soorten vallen echter onder de bevoegdheid van de Administratie voor Natuur en Bos en vergen een totaal andere aanpak.

Bijlage. De Overeenkomst.

In de Europese Gemeenschap is elk gebruik van wildklemmen (pootklemmen) verboden bij Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad van 4 november 1991 houdende een verbod op het gebruik van de wildklem in de Gemeenschap en op het binnenbrengen in de Gemeenschap van pelzen en producten die vervaardigd zijn van bepaalde in het wild levende diersoorten uit landen waar gebruik wordt gemaakt van de wildklem of andere vangmethoden die niet stroken met de internationale normen voor humane vangst met behulp van vallen.

In 1998 heeft de Gemeenschap besloten twee internationale overeenkomsten te sluiten teneinde op internationaal niveau normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen vast te stellen.

De eerste overeenkomst (hierna "de Overeenkomst" te noemen) werd gesloten met Canada en de Russische Federatie en werd bij Besluit 98/142/EG van de Raad van 26 januari 1998² goedgekeurd.

De tweede overeenkomst betreft de Verenigde Staten van Amerika en neemt de vorm aan van goedgekeurde notulen. Deze overeenkomst werd goedgekeurd bij Besluit 98/487/EG van de Raad van 13 juli 1998³.

Omwille van de duidelijkheid wordt hierna uitsluitend verwezen naar de Overeenkomst, aangezien deze de meest gedetailleerde bepalingen bevat. De Overeenkomst met de USA is inhoudelijk echter vergelijkbaar met die welke met de Russische Federatie en Canada werd gesloten.

De Overeenkomst werd ingegeven door de wens om overeenstemming te bereiken over internationale normen voor humane vangst, alsook om handelsgeschillen met de belangrijkste internationale exporteurs van pelzen te vermijden.

De Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst met behulp van vallen omvat 17 artikelen en 4 bijlagen. De normen voor humane vangst met behulp van vallen hebben als doel de in vallen gevangen dieren een voldoende welzijnsniveau te garanderen en dit welzijn verder te verbeteren.

De vier bijlagen bij de Overeenkomst bevatten de normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen, de lijst van de betrokken diersoorten, het tijdschema voor de uitvoering, richtsnoeren voor de beproeving van vallen en voor onderzoek inzake de continue ontwikkeling van de vangmethoden, onderzoekprogramma's gericht op de verfijning van de normen, bepalingen betreffende een scheidsrechterlijke instantie en de verklaringen van de partijen.

De Europese Commissie had hiervoor in juli 2004 een ontwerprichtlijn ingediend bij het Europees Parlement en de Raad voor de invoering van normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen, om zo binnen de EU de verbintenissen en verplichtingen voortvloeiende uit deze internationale overeenkomsten te harmoniseren. Deze ontwerprichtlijn werd door het Europees parlement in eerste lezing verworpen met als voornaamste argument dat het onvoldoende gebaseerd was op de meest recente kennis.

De Commissie heeft hieraan gevolg gevend besloten om hierover een studie te laten maken. Het eindrapport van deze studie over het gebruik van vallen verscheen in 2012 en beschrijft de stand van zaken betreffende de kennis, onderzoek en toepassingen van de normen voor humane vangst van dieren met behulp van vallen, verwijzend naar de overeenkomsten. De Commissie heeft dan op 2 juni 2012 haar voorstel van ontwerprichtlijn ingetrokken en dringt er nu bij al de lidstaten van de Europese Unie op aan om de overeenkomsten op nationaal niveau te implementeren en uit te voeren binnen de voorziene implementatieperiode die eindigt op **1 juli 2016**. Thans moeten de verboden uit de verordening en de verbintenissen en verplichtingen die uit deze overeenkomsten voortvloeien door alle lidstaten van de EU ten uitvoer worden gebracht.

² *Besluit 98/142/EG van de Raad van 26 januari 1998 betreffende de sluiting van een internationale overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap, Canada en de Russische Federatie betreffende internationale normen voor humane vangst met behulp van vallen, en een proces-verbaal van overeenkomst tussen Canada en de Europese Gemeenschap betreffende de ondertekening van deze overeenkomst (PB L 42 van 14.2.1998, blz. 40).*

³ *Besluit 98/487/EG van de Raad van 13 juli 1998 betreffende de sluiting van een internationale overeenkomst in de vorm van goedgekeurde notulen tussen de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten van Amerika inzake normen voor humane vangmethoden met behulp van vallen (PB L 219 van 7.8.1998, blz. 24).*

OVEREENKOMST

inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen

DE EUROPESE GEMEENSCHAP,

DE REGERING VAN CANADA,

en

DE REGERING VAN DE RUSSISCHE FEDERATIE,

hierna te noemen „partijen”,

HERINNEREND aan hun diepe gehechtheid aan de ontwikkeling van internationale normen voor de humane vangst van dieren die gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek alsmede op empirische en concrete gegevens,

NOGMAALS BEVESTIGEND dat partijen, overeenkomstig het Handvest der Verenigde Naties en de beginselen van het internationaal recht, het soevereine recht hebben hun eigen hulpbronnen te exploiteren in overeenstemming met hun eigen ontwikkelings- en milieubeleid en dat partijen verantwoordelijk zijn voor de instandhouding van de biologische diversiteit op hun grondgebied en voor het duurzame gebruik van hun biologische rijkdommen,

ERKENNEND dat de duurzame exploitatie van wilde dieren ten bate van de mens verenigbaar is met de beginselen van de mondiale strategie voor het behoud van de biosfeer, de Wereldcommissie voor milieu en ontwikkeling en de Conferentie van de Verenigde Naties inzake milieu en ontwikkeling,

WIJZEND op de verbintenis, die ook door de lidstaten van de Internationale Unie voor het behoud van de natuur en de natuurlijke hulpbronnen (IUCN) op haar 18e algemene vergadering bij Resolutie 18.25 is aangegaan, om zo snel mogelijk een einde te maken aan het gebruik van wrede vangtuigen,

ERKENNEND dat de werkzaamheden ter ontwikkeling van internationale normen voor de humane vangst van zoogdieren, die in 1987 door de Internationale Organisatie voor normalisatie (ISO) zijn aangevat, nog niet zijn voltooid,

ERKENNEND dat internationale technologische normen onder meer ten doel hebben de communicatie te verbeteren en de handel te vergemakkelijken,

ERKENNEND dat met name in Canada, de Verenigde Staten van Amerika, de Russische Federatie en de Europese Gemeenschap al zeer veel onderzoek is gedaan met het oog op de ontwikkeling van meer humane en praktische vangmethoden,

MET NADRUK WIJZEND op de aanzienlijke hoeveelheid werk die is verricht door de werkgroep voor de ontwikkeling van internationale normen voor de humane vangst van dieren, die bestond uit deskundigen uit Canada, de Verenigde Staten van Amerika, de Russische Federatie en de Europese Gemeenschap,

ZICH ERVAN BEWUST dat, ondanks het ontbreken van een internationale norm voor de humane vangst van dieren, in diverse rechtssystemen vanuit uiteenlopende benaderingen wetgeving is ingevoerd om de vangmethoden te verbeteren en het welzijn van de wilde dieren te bevorderen, en

ERKENNEND dat de interne constitutionele en institutionele regelgeving van elke partij bepaalt welke autoriteit in eerste instantie bevoegd is voor de toepassing van de normen inzake de humane vangst van dieren binnen haar rechtsgebied,

ZIJN ALS VOLGT OVEREENGEKOMEN:

*Artikel 1***Omschrijvingen**

Met het oog op deze Overeenkomst zijn de volgende omschrijvingen van toepassing:

Vallen: mechanische vangtuigen, zowel voor het doden als, in voorkomend geval, het levend insluiten van dieren.

Vangmethoden: de vallen en de manier waarop deze worden gebruikt (bijvoorbeeld: doelsoort(en), plaatsing, lokmiddelen, lokaas en natuurlijke milieuomstandigheden).

Humane vangmethoden: de door de bevoegde autoriteiten gecertificeerde vallen die in overeenstemming zijn met de

normen inzake de humane vangst van dieren (de „normen” die in bijlage I van deze Overeenkomst zijn opgenomen), voorzover zij worden opgezet overeenkomstig de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant.

*Artikel 2***Doelstellingen**

De doelstellingen van deze Overeenkomst zijn:

- a) de vaststelling van normen inzake humane vangmethoden;

- b) de versterking van het overleg en de samenwerking tussen partijen met het oog op de toepassing en de ontwikkeling van deze normen; en
- c) de bevordering van de handel tussen partijen bij de Overeenkomst.

Artikel 3

Toepassingsgebied

Deze Overeenkomst is van toepassing op de vangmethoden en de certificatie van vallen voor het vangen van de in het wild levende terrestrische of semi-aquatische zoogdieren die in bijlage I worden genoemd, en zulks met het oog op:

- a) het beheer van de wilde fauna en flora met inbegrip van de bestrijding van plagen,
- b) het verkrijgen van bont, huiden of vlees en
- c) de vangst van zoogdieren in het kader van de instandhouding daarvan.

Artikel 4

Verplichtingen krachtens andere bestaande internationale overeenkomsten

1. Niets in deze Overeenkomst doet afbreuk aan de rechten en verplichtingen die voor partijen die lid zijn van de WTO voortvloeien uit de Overeenkomst van Marrakesh tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie.
2. Wat betreft partijen die geen lid zijn van de WTO, doet niets in deze Overeenkomst afbreuk aan de rechten en verplichtingen krachtens bilaterale overeenkomsten tussen de in bijlage II genoemde partijen.

Artikel 5

Bestaande maatregelen

Elke partij mag op haar grondgebied het verbod handhaven op het gebruik van vallen waarvan het gebruik verboden was op de dag van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst.

Artikel 6

Internationale samenwerking

Onverminderd het bepaalde in artikel 9, komen partijen overeen:

- a) rechtstreeks en in het kader van de bevoegde internationale organisaties met elkaar samen te werken ten aanzien van vraagstukken van gemeenschappelijk belang die samenhangen met deze Overeenkomst; en
- b) om op basis van gemeenschappelijk voordeel en vanuit de wens de handel te vergemakkelijken, de multilaterale samenwerking op het gebied van humane vangmethoden te ontwikkelen en te intensiveren.

Artikel 7

Door partijen aangegane verplichtingen

Overeenkomstig het schema van bijlage I nemen partijen de nodige maatregelen om te garanderen dat hun respectieve bevoegde autoriteiten:

- a) passende procedures instellen voor de certificatie van vallen overeenkomstig de normen;
- b) ervoor zorgen dat de vangmethoden die op hun grondgebieden worden toegepast, in overeenstemming zijn met de normen;
- c) het gebruik verbieden van vallen die niet overeenkomstig de normen zijn gecertificeerd⁽¹⁾; en
- d) van de fabrikanten verlangen dat zij gecertificeerde vallen als zodanig identificeren en aanwijzingen verstrekken voor de juiste manier van opzetten, het veilige gebruik en het onderhoud daarvan.

Artikel 8

Tenuitvoerlegging van de normen

Bij de tenuitvoerlegging van de normen spannen de bevoegde autoriteiten van partijen zich in om te garanderen dat:

- a) passende procedures worden ingesteld voor:
 - i) het verlenen en intrekken van vergunningen om vallen te gebruiken;
 - ii) het toezicht op de naleving van de wetgeving inzake humane vangmethoden;
- b) de vallenzetters worden opgeleid in de humane, veilige en doeltreffende toepassing van vangmethoden, met inbegrip van nieuwe methoden naarmate die worden ontwikkeld; en
- c) bij de instelling van de interne certificatieprocedures rekening wordt gehouden met de in bijlage I opgenomen richtsnoeren voor de beproefing van vallen.

Artikel 9

Verdere ontwikkeling van de normen

- a) Partijen komen overeen onderzoek te bevorderen en aan te moedigen dat gericht is op de gestage ontwikkeling van de normen.
- b) Drie jaar na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst wordt bijlage I door partijen voor de eerste maal opnieuw bezien en geactualiseerd, met name in het licht van de resultaten van het onder a) bedoelde onderzoek.

Artikel 10

Afwijkingen

1. Afwijkingen van de in artikel 7 bedoelde verplichtingen kunnen door de bevoegde autoriteit in specifieke gevallen worden toegestaan op voorwaarde dat zij niet op zodanige wijze worden gebruikt dat de doelstellingen van de Overeenkomst daardoor worden ondermijnd, en wel in de volgende gevallen:

⁽¹⁾ Partijen komen overeen dat artikel 7 het bouwen en gebruiken van vallen door individuele personen niet in de weg staat, voorzover die vallen in overeenstemming zijn met een ontwerp dat door de betrokken bevoegde autoriteit is goedgekeurd.

- a) in het belang van de volksgezondheid en de veiligheid;
 - b) ter bescherming van openbare en particuliere eigendommen;
 - c) ter fine van onderzoek, educatie, aanvulling van de wildstand, herintroductie, fok of de bescherming van fauna en flora;
 - d) voor het gebruik van traditionele houten vallen die essentieel zijn voor de instandhouding van het cultureel erfgoed van inheemse gemeenschappen.
2. De krachtens lid 1 toegestane afwijkingen dienen vergezeld te gaan van een schriftelijke motivering en schriftelijk vastgelegde voorwaarden.
3. Partijen stellen het gemeenschappelijk beheerscomité schriftelijk in kennis van de krachtens lid 1 toegestane afwijkingen en de in lid 2 bedoelde schriftelijke motivering en schriftelijk vastgelegde voorwaarden.

Artikel 11

Kennisgeving en uitwisseling van informatie

1. Partijen wisselen regelmatig informatie uit over alle kwesties die verband houden met de uitvoering van deze Overeenkomst. Zij informeren elkaar over de vooruitgang van de werkzaamheden betreffende de evaluatie van de vallen die overeenkomstig het in bijlage I opgenomen schema worden uitgevoerd, alsmede over relevant onderzoek en over gecertificeerde vallen.
2. Partijen stellen elkaar in kennis van de bevoegde autoriteiten die met de uitvoering van deze Overeenkomst zijn belast.

Artikel 12

Wederzijdse erkenning

1. Elke partij mag op haar grondgebied het gebruik van door een andere partij gecertificeerde vallen toestaan. Weigeringen moeten schriftelijk worden gemotiveerd.
2. Elke partij erkent de vangmethoden van elke andere partij als evenwaardig voorzover de vangmethoden van die andere partij in overeenstemming zijn met de normen.

Artikel 13

Handel in pelzen en bontwerk tussen partijen

1. Onverminderd artikel 15, lid 2 van het onderhavige artikel en de relevante bepalingen van de op 3 maart 1973 te Washington gesloten overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten, mogen partijen geen maatregelen invoeren die de handel in van andere partijen afkomstige pelzen en bontwerk belemmeren.
2. Een partij mag verlangen dat op de plaats waar de goederen op haar grondgebied worden ingevoerd, een certificaat van oorsprong wordt overgelegd waarin wordt verklaard dat de in te voeren pelzen — c.q. pelzen die in producten zijn verwerkt — afkomstig zijn van dieren die

op het grondgebied van één van partijen zijn gevangen of daar door ranching zijn verkregen. Dit certificaat dient een verwijzing te omvatten naar door de bevoegde autoriteiten af te geven documenten met betrekking tot de oorsprong van de goederen.

Artikel 14

Gemeenschappelijk beheerscomité

1. Partijen stellen een gemeenschappelijk beheerscomité (het „Comité”) in dat bestaat uit vertegenwoordigers van partijen. Het comité kan alle kwesties onderzoeken die verband houden met deze Overeenkomst.
2. Het comité houdt zijn eerste vergadering binnen twaalf maanden na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst, en komt vervolgens regelmatig bijeen. Het comité kan ook buiten de zittingen, via briefwisseling, bepaalde kwesties behandelen; voorts kan het op verzoek van een partij worden bijeengeroepen. Het comité stelt op zijn eerste vergadering zijn reglement van orde vast.
3. De besluiten van het comité worden bij consensus genomen.
4. Het comité kan te gelegener tijd de nodige ad hoc wetenschappelijke en technische werkgroepen van deskundigen instellen om het comité te adviseren met betrekking tot:
- a) diverse wetenschappelijke en technische vraagstukken;
 - b) door partijen aan de orde gestelde uitleggingskwesties; en
 - c) aanbevelingen ter regeling van geschillen.
5. Het comité kan partijen wijzigingen van deze Overeenkomst voorstellen, waarbij het in voorkomend geval rekening houdt met de desbetreffende aanbevelingen van werkgroepen van deskundigen.

Artikel 15

Beslechting van geschillen

1. Partijen streven ernaar, via onderhandelingen een voor alle partijen bevredigende regeling te treffen voor alle kwesties die samenhangen met het functioneren van deze Overeenkomst. Wanneer de betrokken partijen er niet in slagen hun geschillen op te lossen, wordt op verzoek van één der partijen het comité bijeengeroepen om de kwestie te bespreken en op te lossen. Bij de behandeling van het vraagstuk dat het is voorgelegd, kan het comité in voorkomend geval een wetenschappelijke en/of technische werkgroep ad hoc instellen overeenkomstig artikel 14, lid 4, van deze Overeenkomst.
2. Indien het comité er niet in slaagt het geschil binnen 90 dagen op te lossen, wordt op verzoek van de eiser, overeenkomstig de bepalingen van bijlage III, een scheidsrechterlijke instantie aangewezen.
3. De scheidsrechterlijke instantie kan uitspraak doen ten aanzien van elk geschil met betrekking tot de uitlegging en de toepassing van de Overeenkomst door de partij waartegen een klacht is ingediend.

4. De scheidsrechterlijke instantie gaat de bevoegdheden die haar door partijen zijn verleend, niet te buiten; zij doet geen uitspraken die verder reiken dan de werkingssfeer waarin dit artikel voorziet.

5. Dit artikel is mutatis mutandis van toepassing in gevallen waarbij meer dan één eiser of verweerder is betrokken.

Artikel 16

Toetreding

Andere landen kunnen tot deze Overeenkomst toetreden overeenkomstig de bepalingen en op de voorwaarden die in voorkomend geval door het betrokken land en partijen worden overeengekomen.

Artikel 17

Slotbepalingen

1. De bijlagen vormen een integrerend onderdeel van deze Overeenkomst.

2. Deze Overeenkomst treedt in werking 60 dagen na de dag waarop de laatste akte van bekrachtiging, sluiting of aanvaarding overeenkomstig de voor iedere partij geldende regels is nedergelegd.

3. Voor de toepassing van deze Overeenkomst zijn uitvoeringsmaatregelen vereist. Partijen komen de uit deze Overeenkomst voortvloeiende verantwoordelijkheden en verplichtingen na overeenkomstig hun interne procedures.

4. Elke partij kan te allen tijde wijzigingen van deze Overeenkomst voorstellen. Elke door partijen overeengekomen wijziging treedt in werking op de dag volgend op die van de nederlegging van de laatste akte van bekrachtiging, sluiting of aanvaarding van de overeengekomen wijziging, overeenkomstig de voor iedere partij geldende regels.

5. Elke partij kan zich uit deze Overeenkomst terugtrekken door middel van een schriftelijke kennisgeving die ten minste zes maanden vooruit wordt ingediend. In dit geval komt aan de verplichtingen die krachtens deze Overeenkomst op de uitredende partij rusten, een eind bij het verstrijken van de opzeggingstermijn.

6. Deze Overeenkomst wordt opgesteld in de Deense, Duitse, Engelse, Finse, Franse, Griekse, Italiaanse, Nederlandse, Portugese, Spaanse, Zweedse en Russische taal; al deze teksten zijn gelijkelijk authentiek. Deze Overeenkomst wordt nedergelegd in het archief van het secretariaat van de Raad van de Europese Unie, dat elke partij een gewaarmerkt afschrift daarvan doet toekomen.

BIJLAGEN BIJ DE OVEREENKOMST INZAKE INTERNATIONALE NORMEN VOOR DE
HUMANE VANGST VAN DIEREN MET BEHULP VAN VALLEN

BIJLAGE I

DEEL I: NORMEN

1. DOEL EN BEGINSLEN VAN DE NORMEN EN ALGEMENE OPMERKINGEN

1.1. **Doel**

De normen hebben ten doel de in vallen gevangen dieren een voldoende welzijnsniveau te garanderen en dit welzijn verder te verbeteren.

1.2. **Beginselen**

1.2.1. Bij de beoordeling of een vangmethode als dan niet humaan is, dient het welzijn van het gevangen dier te worden geëvalueerd.

1.2.2. De beoordeling of een vangmethode humaan is, wordt gebaseerd op het beginsel van de conformiteit met de minimumeisen (drempelwaarden) als omschreven in de rubrieken 2 en 3 van de normen.

1.2.3. Ten aanzien van de vaststelling van de normen geldt dat de vallen selectief en doeltreffend moeten zijn en moeten voldoen aan de relevante, door de betrokken partijen vastgestelde eisen inzake veiligheid voor de mens.

1.3. **Algemene opmerkingen**

1.3.1. Als maatstaf voor het welzijn van dieren gelden indicatoren van het gemak of de moeite waarmee zij weerstand bieden aan stressfactoren in het milieu en de mate waarin zij er al dan niet in slagen die weerstand te bieden. Aangezien dieren op verschillende manieren weerstand pogen te bieden aan stressfactoren in het milieu, dient bij de beoordeling van hun welzijn een reeks parameters te worden gebruikt.

De indicatoren van het welzijn van dieren in vallen hebben onder meer betrekking op de fysiologie, de letsels en het gedrag. Aangezien sommige van deze indicatoren voor een aantal soorten niet zijn onderzocht, is nader wetenschappelijk onderzoek nodig om in het kader van de normen passende drempelwaarden vast te stellen.

Hoewel welzijn een rekbaar begrip is, wordt de term „humaan” uitsluitend gebruikt voor vangmethoden waarbij het welzijn van de betrokken dieren op een voldoende niveau wordt gehandhaafd, hoewel wordt erkend dat zich in het geval van letale vallen in bepaalde situaties een korte periode van verminderd welzijn kan voordoen.

1.3.2. De krachtens de normen vastgestelde drempelwaarden voor de certificatie van vallen omvatten:

a) voor levendvallen: het niveau van de indicatoren waaronder het welzijn van de gevangen dieren als ontoereikend wordt beschouwd;

b) voor letale vallen: de tijd die nodig is voor het bereiken van een toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid en de handhaving van deze toestand tot het dier sterft.

1.3.3. Onverminderd het feit dat de vangmethoden dienen te voldoen aan de in de punten 2.4 en 3.4 voorgeschreven drempelwaarden, moet aandacht worden besteed aan de verdere verbetering van het ontwerp en de wijze van gebruik van de vallen, met name:

a) om het welzijn van de in levendvallen gevangen dieren te verbeteren gedurende de tijd dat zij gevangen zitten;

b) om een snel bewustzijnsverlies en een snel optreden van gevoelloosheid te veroorzaken bij in letale vallen gevangen dieren;

c) om het vangen van andere dieren dan de doelspecimens zoveel mogelijk te beperken.

2. EISEN INZAKE DE VANGST MET BEHULP VAN LEVENDVALLEN

2.1. **Omschrijving**

Vangst met behulp van levendvallen: vangst met vallen die zijn ontworpen en worden opgezet om het gevangen dier niet te doden maar het op zodanige wijze in zijn bewegingsmogelijkheden te beperken dat een mens het direct kan aangrijpen.

2.2. Parameters

- 2.2.1. Bij de beoordeling of een vangmethode met behulp van levendvallen al dan niet in overeenstemming is met de normen, dient het welzijn van het gevangen dier te worden geëvalueerd.
- 2.2.2. De parameters dienen de in de punten 2.3.1 en 2.3.2 genoemde gedrags- en trauma-indicatoren te omvatten.
- 2.2.3. Voor elke parameter moet de respons worden gekwantificeerd.

2.3. Indicatoren

- 2.3.1. Erkende gedragsindicatoren van ontoereikend welzijn bij gevangen wilde dieren zijn:
- a) op het eigen lichaam gericht bijgedrag dat resulteert in ernstige verwondingen (zelfverminking);
 - b) meer dan normale bewegingsloosheid en apathie.
- 2.3.2. *De volgende letseltypes zijn erkende indicatoren van ontoereikend welzijn van gevangen wilde dieren:*
- a) breuken;
 - b) ontwrichtingen proximaal ten opzichte van de hand- of voetwortel;
 - c) doorsnijding van pezen of gewrichtsbanden;
 - d) ernstige beenvliesabrasie;
 - e) ernstige externe bloedingen; bloedingen in de lichaamsholten;
 - f) ernstige degeneratie van skeletale spieren;
 - g) bloedeloosheid (ischemie) van een lidmaat;
 - h) breuk van een blijvende tand waardoor de tandpulp bloot komt te liggen;
 - i) oogletsels met inbegrip van scheuren in het hoornvlies;
 - j) ruggenmergletsels;
 - k) ernstige letsels aan inwendige organen;
 - l) degeneratie van de hartspier;
 - m) amputatie;
 - n) dood.

2.4. Drempelwaarde

Een vangmethode met behulp van levendvallen beantwoordt aan de normen indien:

- a) de gegevens voor één en dezelfde doelsoort betrekking hebben op ten minste 20 specimens; en
- b) ten minste 80 % van deze dieren géén van de in de punten 2.3.1 en 2.3.2 genoemde indicatorverschijnselen vertoont.

3. EISEN INZAKE DE VANGST MET BEHULP VAN LETALE VALLEN

3.1. Omschrijving

Vangst met behulp van letale vallen: vangst met vallen die zijn ontworpen en worden opgezet om het gevangen specimen van de doelsoort te doden.

3.2. Parameters

- 3.2.1. Er moet worden bepaald na hoeveel tijd de dodingstechniek resulteert in bewustzijnsverlies en het optreden van gevoelloosheid; voorts moet worden gecontroleerd of deze toestand aanhoudt tot de dood (d.w.z. tot het optreden van de onomkeerbare hartstilstand).
- 3.2.2. Om de toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid te controleren, wordt gebruik gemaakt van de cornea- en de ooglidreflex of van enig ander alternatief criterium waarvan de wetenschappelijke bruikbaarheid is aangetoond⁽¹⁾.

⁽¹⁾ In geval nadere tests noodzakelijk zijn om te bepalen of de vangmethode in overeenstemming is met de normen kunnen aanvullende metingen worden uitgevoerd van het elektro-encefalogram (EEG), de „Visual Evoked Responses” (VER's) en de „Sound Evoked Responses” (SER's).

3.3. Indicatoren en tijdslimieten

Tijdslimiet voor het verdwijnen van de cornea- en de ooglidreflex	Soorten
45 seconden	Mustela erminea
120 seconden	Martes americana Martes zibellina Martes martes
300 seconden ⁽¹⁾	Alle andere in punt 4.1 genoemde soorten

(1) Het comité beziet ter gelegenheid van de revisie na drie jaar deze tijdslimiet, past — indien daartoe in het licht van de gegevens aanleiding bestaat — voor elke soort atzonderlijk de vastgestelde tijdslimiet aan teneinde die van 300 seconden tot 180 seconden te verlagen, en stelt terzake een redelijke uitvoeringstermijn vast.

3.4. Drempelwaarde

Een vangmethode met behulp van letale vallen beantwoordt aan de normen indien:

- de gegevens voor één en dezelfde doelsoort betrekking hebben op ten minste 12 specimen; en
- ten minste 80 % van deze dieren bewusteloos en gevoelloos wordt binnen de vastgestelde tijdslimiet en in deze toestand blijft tot de dood optreedt.

DEEL II: SOORTENLIJST EN TIJDSHEMA

4. LIJST VAN DE IN ARTIKEL 3 VAN DE OVEREENKOMST BEDOELDE SOORTEN EN TIJDSHEMA VOOR DE UITVOERING VAN DE OVEREENKOMST

4.1. Soortenlijst

De normen zijn van toepassing op de hieronder genoemde soorten.

<i>Triviale naam</i>	<i>Wetenschappelijke soortaam</i>
Coyote, prairiewolf	Canis latrans
Wolf	Canis lupus
Canadese bever	Castor canadensis
Europese bever	Castor fiber
Rode lynx	Felix rufus
Noord-Amerikaanse otter	Lutra canadensis
Europese otter	Lutra lutra
Canadese lynx	Lynx canadensis
Europese lynx	Lynx lynx
Amerikaanse marter	Martes americana
Vismarter	Martes pennanti
Sabelmarter	Martes zibellina
Pine Marten	Martes martes
Europese das	Meles meles
Hermelijn	Mustela erminea
Wasbeerhond	Nyctereutes procyonoides
Muskusrat	Ondatra zibethicus
Wasbeer	Procyon lotor
Zilverdas	Taxidea taxus

In voorkomend geval zullen aan deze lijst in de toekomst nog meer soorten worden toegevoegd.

- 4.2. **Tijdschema voor de uitvoering van de Overeenkomst**
- 4.2.1. Zoals bepaald in artikel 7 moeten de vangmethoden worden beproefd teneinde hun conformiteit met de normen aan te tonen en moeten zij als zodanig worden gecertificeerd door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten:
- a) binnen drie à vijf jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst voor de vangmethoden met behulp van levendvallen, afhankelijk van de prioriteiten ten aanzien van de proeven en de beschikbaarheid van beproevingsinstallaties, en
 - b) binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst voor de vangmethoden met behulp van letale vallen.
- 4.2.2. Binnen een termijn van drie jaar volgend op de in punt 4.2.1 genoemde termijnen verbieden partijen het gebruik van niet als conform de normen gecertificeerde vallen, met uitzondering van conventionele stalenbeugelwildklemmen, waarvan het gebruik binnen vier jaar na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst wordt verboden.
- 4.2.3. Onverminderd het bepaalde met betrekking tot conventionele stalenbeugelwildklemmen mag een bevoegde autoriteit, indien zij vaststelt dat de resultaten van de beproeving de certificatie van vallen voor bepaalde soorten of voor gebruik in bepaalde milieuomstandigheden niet rechtvaardigen, het gebruik van de vallen op voorlopige basis blijven toestaan terwijl het onderzoek naar vervangingsvallen wordt voortgezet. De bevoegde autoriteit geeft de andere partijen bij de Overeenkomst vooraf kennis van de vallen waarvan het gebruik voorlopig blijft toegestaan alsmede van de stand van het onderzoekprogramma.

DEEL III: RICHTSNOEREN

5. **RICHTSNOEREN VOOR DE BEPROEVING VAN VALLEN EN ONDERZOEK INZAKE DE CONTINUE ONTWIKKELING VAN DE VANGMETHODEN**
- Om de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van het onderzoek van de vangmethoden met het oog op de vaststelling van de conformiteit van die methoden met de eisen van de normen te garanderen, dienen bij dat onderzoek de algemene beginselen van goede experimentele praktijken te worden toegepast.
- Indien in het kader van de Internationale Organisatie voor normalisatie (ISO) beproevingsprocedures worden vastgesteld die relevant zijn voor de manier waarop de conformiteit van de vangmethoden met bepaalde of met alle eisen van de normen wordt beoordeeld, worden zij dienovereenkomstig toegepast.
- 5.1. **Algemene richtsnoeren**
- 5.1.1. De beproeving dient te geschieden in overeenstemming met uitvoerige onderzoeksprotocollen.
- 5.1.2. De beproeving van de vallen dient een evaluatie van het functioneren van het valmechanisme te omvatten.
- 5.1.3. Een beproeving van de vallen in het vrije veld is met name noodzakelijk ter beoordeling van de selectiviteit. Met dezelfde proef kunnen gegevens worden verzameld over de vangefficiëntie en de veiligheid voor de gebruiker.
- 5.1.4. Levendvallen moeten worden beproefd in een omheind gebied, met name bij de beoordeling van de fysiologische en gedragsparameters. Letale vallen moeten worden beproefd in een omheind gebied, met name bij het onderzoek naar het bewustzijnsverlies.
- 5.1.5. In het geval van proeven in het vrije veld moeten de vallen dagelijks worden gecontroleerd.
- 5.1.6. De doeltreffendheid waarmee een letale val een gevangen doelspecimen van het bewustzijn en van het leven berooft, moet worden beproefd op dieren die bij bewustzijn zijn en zich vrij kunnen bewegen. De metingen worden uitgevoerd in het laboratorium of in een omheind gebied en in het vrije veld. Onderzocht moet worden of de val de doelspecimens op vitale plaatsen kan treffen.
- 5.1.7. De volgorde van de testprocedures kan worden gewijzigd met het oog op een zo doeltreffend mogelijke evaluatie van de te onderzoeken vallen.
- 5.1.8. De vallen mogen de vallenzetter in normale gebruiksomstandigheden niet aan buitensporige risico's blootstellen.
- 5.1.9. In voorkomend geval moet bij de beproeving van de vallen een bredere scala van metingen worden uitgevoerd. De beproeving in het vrije veld dient eveneens onderzoek te omvatten naar de effecten van de opgezette vallen op zowel de doelsoort als andere soorten.

5.2. Onderzoekssituatie

- 5.2.1. De val moet worden opgezet en gebruikt overeenkomstig de meest deskundige aanwijzingen van de fabrikant of van derden.
- 5.2.2. Bij beproeving in een omheind gebied moet een locatie worden gebruikt die de dieren van de doelsoort een geschikt milieu biedt waar zij vrijelijk kunnen bewegen, zich kunnen verschuilen en de meeste normale gedragingen aan de dag kunnen leggen. Het dient mogelijk te zijn de vallen zo op te stellen dat de gevangen dieren kunnen worden geobserveerd. De val moet zo worden opgezet dat van het hele verloop van de vangst een video- en geluidsopname kan worden gemaakt.
- 5.2.3. Voor de beproeving in het vrije veld moeten locaties worden geselecteerd die representatief zijn voor die waar de vallen in de praktijk zullen worden gebruikt. Aangezien onderzoek naar de selectiviteit van de val en naar eventuele ongunstige effecten van de val op andere soorten dan de doelsoort belangrijke redenen zijn voor de beproeving in het vrije veld, kan het nodig zijn voor het uitvoeren van veldexperimenten locaties te selecteren in verschillende habitats, waar de kans op het aantreffen van diverse niet-doelsoorten voldoende groot is. Er moeten foto's worden gemaakt van elke val, de manier waarop zij is opgezet en de algemene omgeving. Zorg ervoor dat het identificatienummer van de val te zien is op een foto die gemaakt is vóór, en op een andere die gemaakt is na iedere gedocumenteerde vangst.

5.3. Personeel

- 5.3.1. Het bij de beproeving betrokken personeel dient over de passende kwalificaties en opleiding te beschikken.
- 5.3.2. Onder de bij de beproevingen betrokken personeelsleden dient ten minste één persoon te zijn die ervaren is in het gebruik van de vallen en in staat is de bij de beproeving gebruikte dieren te vangen, en ten minste één persoon die ervaring heeft van de diverse methoden ter beoordeling van het welzijn van dieren in levendvallen en de diverse methoden ter beoordeling van de staat van bewusteloosheid van dieren in letale vallen. Zo dienen bijvoorbeeld de beoordeling van de gedragingen der dieren als reactie op het vangen en de beoordeling van de valschuwheid beslist te worden uitgevoerd door een ervaren persoon die vertrouwd is met de interpretatie van dat soort gegevens.

5.4. Bij beproevingen te gebruiken dieren

- 5.4.1. De dieren die worden gebruikt bij proeven in een omheind gebied dienen in goede gezondheid te verkeren en representatief te zijn voor de dieren die in het wild zullen worden gevangen. De dieren die worden gebruikt, mogen niet eerder met het type val dat wordt uitgetest in aanraking zijn gekomen.
- 5.4.2. Vóór de proef moeten de dieren in passende omstandigheden worden gehuisvest en moeten hun voldoende voedsel en water worden verstrekt. De dieren mogen niet op zodanige wijze worden gehuisvest dat hun welzijn daardoor reeds negatief wordt beïnvloed.
- 5.4.3. De dieren moeten aan het omheinde proefgebied worden gewend alvorens een begin wordt gemaakt met de beproeving.

5.5. Waarnemingen**5.5.1. Gedrag**

- 5.5.1.1. De gedragswaarnemingen moeten worden uitgevoerd door een persoon met ervaring, met name ten aanzien van de ethologie van de betrokken soort.
- 5.5.1.2. Valschuwheid kan worden geëvalueerd door een dier in een gemakkelijk herkenbare situatie in de val te laten lopen, het dier vervolgens in een vergelijkbare situatie aan de val bloot te stellen en het gedrag ervan te observeren.
- 5.5.1.3. Er moet zorgvuldig een onderscheid worden gemaakt tussen reacties op incidentele prikkels en reacties op de val of de vangst situatie.

5.5.2. Fysiologie

- 5.5.2.1. Een aantal dieren moet vóór de proef met telemetrische recorders (voor het meten van de hartslag, de ademhaling, enz.) worden uitgerust. Tussen het aanbrenge van de recorder en het uitvoeren van de vangst dient voldoende tijd te verlopen om het dier te laten bekomen van eventuele door het aanbrenge van de recorder veroorzaakte stress.
- 5.5.2.2. Alle voorzorgen moeten in acht worden genomen om foutieve of vertekende waarnemingen en metingen, met name als gevolg van menselijke interventie, zoveel mogelijk uit te sluiten.
- 5.5.2.3. Wanneer biologische monsters (bloed, urine, speeksel, ...) worden genomen, dient dit te geschieden op goed gekozen tijdstippen, ten opzichte van het moment van de vangst, rekening houdend met de tijdafhankelijkheid van de te evalueren parameter. Voorts moeten de volgende types gegevens worden verzameld: gegevens — gerelateerd aan diverse activiteiten — met betrekking tot een controlegroep dieren die elders in goede omstandigheden wordt gehouden; beginwaarden gemeten bij de proefspecimens vóór de vangst; enkele referentiegegevens verkregen na extreme prikkeling (bijvoorbeeld na toediening van adrenocorticotroop hormoon).
- 5.5.2.4. Alle biologische monsters moeten, overeenkomstig de stand van de wetenschappelijke kennis, op een zo goed mogelijke wijze worden genomen en opgeslagen teneinde een goede bewaring tot op het moment van de analyse te garanderen.

- 5.5.2.5. De gebruikte analysemethoden moeten zijn gevalideerd.
- 5.5.2.6. In het geval van letale vallen moet, wanneer neurologisch onderzoek van de reflexen (pijn, oogreflexen, enz.) wordt uitgevoerd in combinatie met EEG- en/of VER- of SER-metingen, dit onderzoek worden uitgevoerd door een deskundige zodat relevante gegevens over de bewustzijnstoestand van het dier of de doeltreffendheid van de dodingstechniek worden verkregen.
- 5.5.2.7. Als de dieren niet binnen de in het testprotocol vermelde tijd bewusteloos en gevoelloos zijn geworden, moeten zij op humane wijze worden afgemaakt.
- 5.5.3. *Letsels en pathologische verschijnselen*
- 5.5.3.1. Ieder proefdier moet zorgvuldig op alle soorten letsels worden onderzocht. Eventuele breuken moeten met behulp van radiografisch onderzoek worden opgespoord.
- 5.5.3.2. Voorts moet een gedetailleerd pathologisch onderzoek van de dode dieren worden uitgevoerd. Het post mortem-onderzoek moet worden verricht door een ervaren dierenarts overeenkomstig de algemeen aanvaarde veterinaire onderzoekpraktijken.
- 5.5.3.3. De organen en/of lichaamsdelen die letsels vertonen, moeten macroscopisch en in voorkomend geval histologisch worden onderzocht.
- 5.6. **Rapportage**
- 5.6.1. Het onderzoeksrapport dient alle relevante informatie te bevatten over proefopzet, materiaal en methoden en resultaten, en met name:
- de technische beschrijving van het ontwerp van de val, met inbegrip van het materiaal waaruit zij is vervaardigd;
 - de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant;
 - een omschrijving van de proefsituatie;
 - de weersomstandigheden, en met name de temperatuur en de dikte van de sneeuwlaag;
 - het bij de beproeving betrokken personeel;
 - het aantal proefdieren en het aantal beproefde vallen;
 - het totale aantal gevangen exemplaren van de doelsoort en van niet-doelsoorten, uitgesplitst per soort, alsmede hun relatieve abundantie in het betrokken gebied („zeldzaam”, „algemeen” of „zeer talrijk”);
 - de selectiviteit;
 - eventuele aanwijzingen dat de val zich heeft gesloten en een dier heeft verwond dat niet werd gevangen;
 - gedragswaarnemingen;
 - de cijfers met betrekking tot alle gemeten fysiologische parameters en de toegepaste methoden;
 - de beschrijving van de letsels, met inbegrip van het resultaat van het post mortem-onderzoek;
 - de tijd die nodig is voor het bereiken van een toestand van bewusteloosheid en gevoelloosheid; en
 - de statistische analyses.

DEEL IV: ONDERZOEK

6. ONDERZOEKPROGRAMMA'S GERICHT OP EEN BETERE OMSCHRIJVING VAN DE NORMEN
- Wanneer vangsystemen worden beproefd, moeten zij worden geëvalueerd aan de hand van een passende reeks indicatoren van het welzijn van de gevangen dieren. Aangezien dergelijke indicatoren, en met name aanvullende fysiologische en gedragsparameters, voor diverse diersoorten nog niet zijn ontwikkeld c.g. nog niet worden gebruikt, moet de opnemings daarvan in de normen voor de betrokken soorten worden gevalideerd via wetenschappelijk onderzoek ter bepaling van het basale niveau, de variabiliteit van de respons en andere relevante criteria.
- 6.1. **Doelstellingen**
- Het onderzoek dat partijen overeenkomstig artikel 9 bevorderen en aanmoedigen, dient er in het bijzonder op gericht te zijn de basislijn- en referentiegegevens te verzamelen die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van drempelwaarden voor bijkomende parameters en de relevantie te beoordelen van andere welzijnsindicatoren, met inbegrip van een aantal fysiologische en gedragsindicatoren, die momenteel niet in de specificaties van punt 2.3 van de normen zijn opgenomen.

6.2. Onderzoekprogramma's met betrekking tot welbepaalde soorten

Ter vergroting van de wetenschappelijke kennis met betrekking tot de beoordeling van het welzijn van in vallen gevangen dieren, bevorderen de diverse partijen verder onderzoek ten aanzien van de in de volgende tabel genoemde soorten. Voorts dienen partijen de onder hun verantwoordelijkheid vallende onderzoekprogramma's te voltooien binnen de voorgeschreven termijn vanaf de inwerkingtreding van de Overeenkomst.

Soort	Verantwoordelijke partij	Termijn vanaf de inwerkingtreding van de Overeenkomst
Ondatra zibethicus	Europese Gemeenschap	3 jaar
Procyon lotor	Canada	3 jaar
Martes zibellina	Rusland	3 jaar

6.3. In het bijzonder te onderzoeken parameters

6.3.1. De te onderzoeken parameters omvatten met name:

- a) gedragingen die een reactie zijn op het vangen, met inbegrip van geluiden, extreme paniek, de tijd die verloopt eer een uit een val losgelaten dier zich weer normaal gaat gedragen, en valschuwheid. Bij het valschuwheidsonderzoek moet worden geëvalueerd in welke mate de dieren de vangsituatie waarin zij eerder zijn terechtgekomen, vermijden c.q. de betrokken vallen proberen te ontwijken;
- b) fysiologische criteria zoals hartritme en aritmie alsmede biochemische parameters (bepalingen op bloed, urine of speeksel) die bruikbaar zijn bij de betrokken soort, met inbegrip van de glucocorticoidspiegel, de prolactinespiegel, de kreatinekinaseactiviteit, de lactaatdehydrogenasespiegel (zo mogelijk iso-enzym 5) en de bèta-endorfinespiegel (voorzover de tests bestaan).

6.3.2. De omvang van de fysiologische respons wordt bepaald aan de hand van het basale niveau, het extreme niveau en het veranderingspatroon in de tijd van elke parameter.

6.3.3. Onder „basaal niveau” wordt verstaan de waarde die een fysiologische variabele (hoeveelheid, concentratie of index) aanneemt wanneer het individu door geen enkele externe factor wordt gestoord. Voor fysiologische grootheden die in de loop van enkele seconden of minuten variëren, moet het basale niveau worden gerelateerd aan een specifieke activiteit zoals liggen, staan, lopen of rennen en springen. Onder „extreem niveau” wordt verstaan een niveau dat het maximum- of minimumniveau voor de betrokken dieren benadert. De hieronder vermelde fysiologische reacties zijn vermoedelijk eigen aan alle zoogdieren, maar voor iedere onderzochte soort dienen het basale niveau, het extreme niveau en het veranderingspatroon in de tijd precies te worden bepaald.

6.3.4. De aspecten van de fysiologische respons die als indicatoren van ontoereikend welzijn in aanmerking komen, zijn of het gemeten niveau sterk van het normale niveau verschilt en of deze afwijking van de normale toestand lang aanhoudt.

6.4. Controle op de onderzoekprogramma's

Het comité controleert en coördineert het door de daarvoor verantwoordelijke partijen uitgevoerde onderzoek.

BIJLAGE II

1. Interim-overeenkomst betreffende de handel en aanverwante zaken tussen de Europese Gemeenschap, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en de Russische Federatie, anderzijds, gesloten te Brussel op 17 juli 1995 en van kracht geworden op 1 februari 1996;
 2. Partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Russische Federatie, anderzijds, gesloten te Korfoe op 24 juni 1994;
 3. Overeenkomst inzake de handel en de handelrelaties tussen de Russische Federatie en Canada, van kracht geworden op 29 december 1992.
-

BIJLAGE III

DE SCHEIDSRECHTERLIJKE INSTANTIE

Artikel 1

De klager stelt het comité in kennis van het feit dat hij het geschil overeenkomstig artikel 15 van de Overeenkomst aan arbitrage wil onderwerpen. De kennisgeving dient het voorwerp van de arbitrage te omvatten en in het bijzonder de bepalingen van de Overeenkomst te vermelden waarvan de uitlegging of toepassing aanleiding heeft gegeven tot betwisting.

Artikel 2

1. De scheidsrechterlijke instantie bestaat uit drie leden.
2. Bij geschillen tussen twee partijen wijst elk van de opposenten een scheidsrechter aan. Bij geschillen tussen meer dan twee partijen wijzen partijen die hetzelfde belang verdedigen, gezamenlijk en in onderling overleg één scheidsrechter aan. In beide gevallen wijzen de twee aldus aangewezen scheidsrechters in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van de scheidsrechterlijke instantie aan.
3. In geen geval mag de voorzitter van de scheidsrechterlijke instantie:
 - a) een onderdaan zijn van één van de bij het geschil betrokken partijen;
 - b) banden hebben met de bij het geschil betrokken partijen; en
 - c) zich in enige andere hoedanigheid met de zaak hebben ingelaten.
4. In eventuele vacatures bij de scheidsrechterlijke instantie wordt op dezelfde wijze voorzien als ten aanzien van de initiële aanwijzing is bepaald.

Artikel 3

Indien binnen een termijn van 60 dagen na de aanwijzing van de scheidsrechters door partijen nog geen voorzitter van de scheidsrechterlijke instantie is aangewezen, mag een betrokken partij de voorzitter van het Internationaal Gerechtshof verzoeken een voorzitter aan te wijzen.

Artikel 4

1. De scheidsrechterlijke instantie spreekt zich uit in strikte overeenstemming met de bepalingen van de Overeenkomst, het internationaal recht en een vaste taakomschrijving die als volgt luidt:

„In het licht van de feiten en de relevante bepalingen van de Overeenkomst (de relevante bepalingen hier specificeren) vaststellen of een partij haar verplichtingen krachtens de Overeenkomst is nagekomen, en terzake uitspraak doen.”.
2. De scheidsrechterlijke instantie vergewist zich ervan dat de eis op solide feitelijke en juridische gronden berust.

Artikel 5

1. Tenzij de bij het geschil betrokken partijen anders overeenkomen, stelt de scheidsrechterlijke instantie haar eigen reglement voor de procesvoering vast.
2. Het reglement voor de procesvoering van de scheidsrechterlijke instantie dient in ieder geval in overeenstemming te zijn met deze bijlage, met de draagwijdte van de bevoegdheid van de scheidsrechterlijke instantie om uitspraken te doen en met de beginselen inzake een behoorlijke procesgang overeenkomstig het internationaal recht en de internationale praktijk.

Artikel 6

De bij het geschil betrokken partijen vergemakkelijken de werkzaamheden van de scheidsrechterlijke instantie en stellen met name alles in het werk om:

- a) de instantie alle relevante documenten, gegevens en faciliteiten te verstrekken, waarbij uitsluitend interne wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften in acht moeten worden genomen; en
- b) de instantie in voorkomend geval in staat te stellen getuigen en deskundigen op te roepen en met hun verklaringen rekening te houden.

Artikel 7

Partijen en de scheidsrechters behoeden het vertrouwelijk karakter van alle informatie die hun in de loop van de arbitrageprocedure in vertrouwen wordt verstrekt.

Artikel 8

De kosten van de arbitrageprocedure, met inbegrip van de honoraria en de reiskosten van de scheidsrechters, de vertalings- en secretariaatskosten en andere daarmee samenhangende uitgaven, worden gelijkelijk over partijen omgeslagen.

Artikel 9

De scheidsrechterlijke instantie kan tegenvorderingen die rechtstreeks samenhangen met het voorwerp van het geschil, in overweging nemen en terzake uitspraak doen.

Artikel 10

Het Hof doet, zowel in procedurekwesties als ten gronde, uitspraak bij meerderheid van stemmen van de scheidsrechters. De stemverdeling wordt niet bekendgemaakt.

Artikel 11

1. De scheidsrechterlijke instantie spreekt zich uit uiterlijk 180 dagen na de dag waarop zij geheel is samengesteld.
2. Indien de bij het geschil betrokken partijen daarmee instemmen, kan de scheidsrechterlijke instantie bij eenstemmige beslissing de termijn voor het vellen van haar uitspraak verlengen.

Artikel 12

1. De uitspraak van het Hof dient vergezeld te gaan van een schriftelijke verklaring waarin de bevindingen van het Hof worden gemotiveerd.
2. Geschillen over de uitlegging of de wijze van uitvoering van uitspraken van het Hof mogen door elke partij worden voorgelegd aan de scheidsrechterlijke instantie die de uitspraak heeft gedaan.

Artikel 13

De uitspraken van het Hof zijn onherroepelijk en niet vatbaar voor beroep.

BIJLAGE IV

VERKLARINGEN VAN PARTIJEN

Verklaring van de regering van Canada betreffende de termijnen voor de versnelde afschaffing van de traditionele wildklem met stalen beugels

Conform de doelstellingen van de Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen („de Overeenkomst”) en overeenkomstig artikel 7 van die Overeenkomst, verklaart Canada het volgende:

1. Het gebruik van alle levendvallen van het beugelklemtype wordt in Canada vanaf de dag waarop de Overeenkomst in werking treedt, verboden voor de volgende soorten:

Martes americana
Mustela erminea
Castor canadensis
Ondatra zibethicus
Martes pennanti
Taxidea taxus
Lutra canadensis

2. a) In het licht van de reeds beschikbare resultaten van beproevingen zal het gebruik van traditionele wildklemmen met stalen beugels worden verboden voor de overige in Canada voorkomende soorten van bijlage I van de Overeenkomst, namelijk:

Canis latrans
Felis rufus
Procyon lotor
Canis lupus
Lynx canadensis

- b) Dit verbod wordt van kracht op de laatste van beide hierna genoemde data:

- i) het einde van het complete veldproevenseizoen dat in oktober 1999 begint; of
ii) het einde van de voor de beproevingen en de tenuitvoerlegging noodzakelijke periode, als omschreven onder c).

- c) De „voor de beproevingen en de tenuitvoerlegging noodzakelijke periode” als bedoeld in punt 2, onder b), ii), omvat twee complete veldproevenseizoenen en een jaar na het einde van het tweede veldproevenseizoen, te rekenen vanaf de definitieve sluiting van de Overeenkomst door de Raad van de Europese Unie.

- d) Voor Canada loopt een veldproevenseizoen (als bedoeld in punt 2, onder b), i), en onder c)) van 1 oktober tot 31 maart.

3. Met het oog op het bepaalde in punt 2, onder b), is deze verklaring van kracht gedurende de periode tussen de definitieve sluiting van de Overeenkomst door de Raad van de Europese Unie en de inwerkingtreding van de Overeenkomst voorzover die Overeenkomst (voor alle duidelijkheid: met inbegrip van de daaraan gehechte verklaringen) door de Europese Gemeenschap conform de bepalingen daarvan wordt toegepast.

Verklaring van de Europese Gemeenschap

De Europese Gemeenschap is de mening toegedaan dat de ondertekening van de Overeenkomst inzake internationale normen voor de humane vangst van dieren met behulp van vallen een belangrijke en substantiële stap vormt in de richting van het garanderen van een voldoende welzijnsniveau voor in vallen gevangen dieren.

De Europese Gemeenschap bevestigt derhalve dat zij geen maatregelen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad zal treffen gedurende de tijd die redelijkerwijs nodig is voor de bekrachtiging van deze Overeenkomst door de andere partijen en, na de bekrachtiging, zolang deze Overeenkomst van kracht blijft en conform de bepalingen ervan wordt toegepast.